

JAARVERSLAG 2019

STICHTING HISTORISCH GENOOTSCHAP **"DE BLAUWE TRAM"**

Koningsdag, zaterdag 27 april. Motorwagen A 106 in feeststemming.

Foto: Raymond Naber.

 ACTIVITEITEN	blz. 6 t/m 11
 KONINGSdag	blz. 12
 VERSLINGERD AAN DE BLAUWE TRAM	blz. 19 t/m 22
 "DE STAALFABRIEK"	blz. 24 t/m 28
 MATERIEELNIEUWS	blz. 30 t/m 31
 A 600 IN ONTWIKKELING	blz. 33 t/m 35
 50 JAAR STUDIEVERZAMELING	blz. 39 t/m 41
 UITBREIDING MUSEALE COLLECTIE	blz. 51 t/m 54

INTRO

Allereerst willen wij wederom onze donateurs hartelijk bedanken voor de onmisbare steun in het afgelopen jaar. Dankzij uw financiële bijdrage waren wij vooral in staat onze museale collectie verder uit te breiden. Ook in 2020 hopen wij weer op uw steun te mogen rekenen, zodat wij onze activiteiten kunnen blijven voortzetten.

In het afgelopen jaar werden weer vele publieks- en besloten tramritten georganiseerd door de Tramweg-Stichting, deels in samenwerking met ons genootschap. Nog altijd is de Blauwe Tram een bijzondere verschijning op het Haagse tramnet, zo ook op Koningsdag met een opvallende uitmonstering zoals op de omslag is te zien. In dit jaarverslag nemen wij de lezers mee naar het verleden en maken wij verslag van bijzondere gebeurtenissen en kijken vooruit naar de toekomst.

Wij laten ook zien wat andere vrijwilligers presteren als het gaat om rail-gerelateerde bezigheden. Veelal objecten die het vermelden waard zijn omdat ze de geschiedenis zo tastbaar maken. In het kader van Open Monumenten Dag gaven wij op zaterdag 14 september acte de présence in het historische centrum van Voorburg. Zoals u van ons gewend bent gaan wij ook in 2020 met onverminderde energie en ambitie door met onze activiteiten. Ik wens u veel leesplezier.

Georg Groenveld
voorzitter

COLOFON

Uitgave: Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram

Redactieadres: Rubenslaan 49
2661 RV Bergschenhoek

Telefoon: 010 5215215

E-mail: blauwetram@hgjgroenveld.demon.nl

Bestuur/redactie/
secretariaat: Georg Groenveld
Han Geijp
Raymond Naber
Johan Kres

Eindredactie: Angelika Koek

Webmaster: Otto Dijkstra
Website: www.blauwetram.nl

Penningmeester: André van der Ploeg

Fotografie, tenzij
anders vermeld en
vormgeving: Han Geijp

Medewerkers: André Pop
Frans Wellner
DTP: Elco Roest

Druk: NIVO print | design | web, Delfgauw

Kamer van Koophandel Rotterdam, (1985); inschrijfnr. 41154091

ANBI: Culturele status bij de Belastingdienst

Bankrekening: NL13 INGB 0000 412 327
t.n.v. Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram

Voorburg, Parkweg ter hoogte van de Prins Albertlaan.

Foto: archief blauwetram.nl "Het Krantje" 13-januari 2019.

Fel gefluit, daarna harde klap!

Tram en vrachtauto bij botsing in Voorburg geheel uitgebrand kopte op 22 januari 1959 het Haagse dagblad 'Het Binnenhof'.

Ook de Nieuwe Haagsche Courant liet zich niet onbetuigd en verscheen die dag met het alarmerende bericht: **Grote ravage op Parkweg; voertuigen in brand**. Wat was het geval. Rond de klok van negen uur op de ochtend van 22 januari 1959 wilde de chauffeur van een vrachtauto, beladen met rollen papier, uit de richting Leiden op de Parkweg ter hoogte van de Prins Albertlaan linksaf slaan en werd gegrepen door een achteropkomende Blauwe Tram. De gevolgen waren aanzienlijk. De vrachtauto werd een eind meegesleurd, botste tegen een betonnen mast van de bovenleiding, die afknapte en vloog vervolgens in brand. Het voorste rijtuig van de driewagentram ontspoorde en kwam tegen een lichtmast tot stilstand. De lekgeslagen benzinetank van de vrachtauto vloog in brand en sloeg over naar het voorste tramrijtuig. Beide voertuigen brandden volledig uit.

Een enorme ravage was het gevolg. Wonderwel kwamen zowel de chauffeur, bijrijder van de vrachtauto als de trambestuurder en passagiers met de schrik vrij. De stremming zou de gehele dag duren; tussen Park Vronesteyn tot het Malieveld werden autobussen ingezet.

De restanten van de vrachtauto werden afgevoerd, terwijl het stuurstandrijtuig B 405 na hersporing naar de remise Leiden werd overgebracht.

In de loop van de volgende ochtend kon alweer van het baanvak gebruik worden gemaakt.

De door brand aangetaste emaille bordjes konden op de plaats des onheils door het genootschap veilig worden gesteld.

Het kleine exemplaar dateert uit 1924; het grotere uit de jaren '30.

Zeventig jaar geleden

De bollenstreek in volle glorie, hier tussen Rijnsburg en Noordwijk, april 1960. Foto's: Hans van Engelen en Henk Odendaal.

In het kader van de reorganisatieplannen van de NZH-directie, waarbij Blauwe Tramlijnen zouden worden omgezet in busverbindingen, viel in begin 1949 als eerste slachtoffer de elektrische 'Bollenlijn' Haarlem-Leiden v.v. Al vanaf 1 oktober 1948 was deze tramlijn naar Leiden al ingekort van het Stationsplein naar de Haarlemmerhout. Na opheffing van de laatste Haarlemse stadstramlijn 1 van het Soendaplein, waar zich ook de remise bevond, werd deze 'Bollenlijn' in 1949 opgeheven. Slechts 17 jaar heeft de elektrische tramlijn door de Bollenstreek stand gehouden. In die korte periode vonden heel wat ongevallen plaats met het opkomende wegverkeer. Deze vaak ernstige ongevallen werden veelal veroorzaakt door het onlogische tracé, dat hier en daar conform de eis van gemeenten en provincies tegen de rijrichting moest worden aangelegd. Ook vonden twee frontale trambotsingen plaats. Op 2 januari 1949 reed de tram voor het laatst door de Bollenstreek, waar het in 1881 voor de NZH ooit was begonnen als eerste (stoom)tramlijn met Hillegom als plaats van hoofdvestiging.

Een volgend slachtoffer was de elektrische Waterlandse tramlijn van Amsterdam/Noord via IJpendam en Zunderdorp naar Purmerend en sedert 22 juni 1932 opvolger van de TNHT-stoomtram. Hier vertrok de laatste tram in de nacht van 14 op 15 mei 1949, uitgezwaaid door enige honderden Purmerenders. Omstreeks 01.30 uur arriveerde het laatste 'boemeltje' van Purmerend in Amsterdam. Vier en een half uur later vertrok de eerste NACO-bus zonder enig ceremonieel naar Purmerend.

Foto: G. J. de Swart.

Ruim zeven jaar later zou ook het doek vallen voor de laatste Waterlandse tramlijn. Met het verdwijnen van deze tramlijn van Amsterdam/Noord via Broek in Waterland, Monnickendam en Edam naar Volendam verdween ook een belangrijke toeristische attractie.

Veel belangstelling in Monnickendam bij het afscheid van de Waterlandse Tram op 29 september 1956.

Reacties van lezers

Bij de vernieuwing in Amsterdam van het kruispunt Marnixstraat/Rozengracht verdwijnt een der laatste stoffelijke herinneringen aan het NZH-smalspoor; 9 december 1975. Foto: F.P. Boom.

Op de kleurenfoto ernaast is te zien hoe men in Amsterdam op zondag 14 april 2019 een dergelijke klus aanpakt. Kruispunt Zeilstraat/Amstelveenseweg op loopafstand van de Electrische Museum Tramlijn (EMA). Een knap stukje werk ook al is het geen echte Blauwe Tramrails.

1 Beste mensen,

In het jaarverslag van 2018 staat op bladzijde 32 iets over de derde rail in Amsterdam.

Toevallig kwam ik vandaag in OdR van februari 1976 de bijgevoegde foto tegen.

Dit was het laatste dat aan het meterspoor herinnerde. Enkele jaren later is op initiatief van een groep liefhebbers een stuk derde rail met GVB-rails (dus nep) herlegd.

En dat stuk moest kennelijk in 2017 weer worden verwijderd om onderhoudsredenen.

Grappig is te lezen dat het nu opnieuw is herlegd. Dat is nu dus de derde keer.

Ook in de tijd dat de crèmekleurige Métallurgique motorwagens volop in de stad te zien waren, werd er druk aan de baan gewerkt op het kruis-punt van de Rozengracht met de Marnixstraat te Amsterdam, kijkrichting naar het oosten.

Tram dienst W rijdt naar Sloterdijk.

Tramlijn 3 met aanhangrijtuig 615 rijdt richting de Dam.

Otto Dijkstra.

2 Vorige week was ik even in het Haags Gemeentearchief. In 'Het Binnenhof' (een R.K. krant die vroeger in Den Haag verscheen) van 18 juni 1945 kwam ik toevallig -ik was op zoek naar iets anders- dit berichtje tegen. Men schreef toen: De Blauwe Tram gaat weer rijden. Met ingang van 25 juni 1945, een 20 minutendienst naar Voorburg tussen 07.00-18.00 uur. In de spits van 07.00-09.00 uur en 16.00-18.30 uur een 10 minutendienst tussen Den Haag en Voorschoten. Voor de stadstram Leiden werd een 6 minuten dienst ingevoerd. Ook zal nog een dienst geopend worden tussen Leiden en Katwijk. Verder zal in dienst worden gesteld de lijn Haarlem-Heemstede, terwijl tussen Haarlem en Amsterdam in forensentijd enkele diensten zullen worden gereden.

Henk Kuilder

ACTIVITEITEN

Comité van aanbeveling bijeen

2 februari

V.l.n.r. Doortje Londema, Boudewijn Leeuwenburgh, Georg Groenveld, Wim Beukenkamp, Peter Kalse, Frans Heijnen, Maurits v.d. Toorn, Wim Bloem, Jan Beijnes, John Stoop en Sonja Naber.

Met NZH-motorwagen A 106 maakte het comité van aanbeveling van het project A 619/620 een rondrit door de Haagse regio. In de tram had voorzitter Georg Groenveld een gezellig contact met Jan Beijnes, zoon van de laatste directeur van de firma Beijnes.

Foto's: Raymond Naber.

Lezing en bezoek Studieverzameling EWI- TU Delft

4 februari

De ontstaansgeschiedenis van de Studieverzameling werd door Han Geijp via een beamerpresentatie in beeld gebracht.

Belangstellenden bij de NZH-collectie.

Rob Timmermans geeft uitleg over "schakelen met klokken". *Foto's: Ronald Lokker.*

Aankomst bij het oude stadhuis in het centrum van Den Haag. Voorzitter Boudewijn Leeuwenburgh tijdens zijn openingsspeech.

Op uitnodiging van Boudewijn Leeuwenburgh, voorzitter van de Stichting Promotie Recreatie en Toerisme (PRET) van het Hollandia Netwerk Evenement kregen wij de gelegenheid ons te presenteren. Zo ook om reclame te maken voor zowel ons genootschap als voor de Stichting De Nieuwe Blauwe Tram.

De Tramweg-Stichting verzorgde deze dag voor de genodigden een rondrit door Den Haag met de NZH-motorwagen A 327 en de HTM-buitenlijn motorwagen 58.

Josina van der Horst en Wim Beukenkamp in de PR-stand.

In afwachting van de beamerpresentatie over project A 619/620.

Unieke kraamkamer

Remise Lijsterbesstraat in Den Haag. Impressie van de werkomgeving van de Tramweg-Stichting en de Stichting Tramwerk.

De foto hierboven laat ons goed de werkplek zien, die helemaal de sfeer inademt van een trambedrijf uit de jaren '20-'30 van de vorige eeuw. Mooi dat dit nog bestaat en dat vrijwilligers belangeloos werken om het historisch materieel te conserveren voor onze toekomstige generaties. Het veilig stellen en het laten zien hoe het openbaar vervoer er ooit uitzag en bovendien de rijeigenschappen nog te kunnen meemaken is een groot goed.

Zo is men in deze remise aan het restaureren of onderhoud plegen aan de volgende tramrijtuigen: HTM open bijwagen 402, grootbordes bijwagen GVB 748, GVB-motorwagen 1236 en HTM-motorwagen 294. In deze remise bevinden zich ook NZH-motorwagen A 106 en NZH-aanhangwagen B 303.

De harde werkers: Raymond Naber, Okke Derksen, Kees van Egmond, Annemarie Vis, Josina van der Horst, Thonis v.d. Weel, Sonja Naber, Richard Carels en Wim Beukenkamp.

NZH-aanhangwagen B 303 in afwachting van keuring.

NZH-motorwagen A 106 met z'n twee verschillende voorfronten.

Interieur van NZH-aanhangwagen B 303. Door het raam is de HTM-motorwagen 90 waar te nemen. De TS-werkgroep heeft deze voormalige motorwagen LTM 610 in zijn originele kleurschema teruggebracht en is in afwachting van transport.

Later in het jaar heeft "huistransporteur" Brouwer deze veteraan vanuit de remise Lijsterbesstraat naar Limburg teruggebracht. Het afladen in Simpelveld was slechts een routinekwestie.

Onderstaande foto's: Raymond Naber.

Vergadering Stichting De Nieuwe Blauwe Tram (SDNBT)

1 maart

In de remise Scheveningen worden regelmatig vergaderingen gehouden over de reconstructie van de motorwagen A 619/620. Meer daarover op bladzijde 13 en 33 t/m 35.

Lezing in Arnhem

6 maart

Voor de afdeling Oost van de Nederlandse Vereniging van Belangstellenden in het Spoor- en Tramwegwezen, NVBS, verzorgden wij op woensdag 6 maart een lezing over het Haagse trambedrijf in de jaren '60-'70. Onder meer met opnamen van de werkzaamheden in de remise Lijsterbesstraat, sloop- en wegtransporten en de laatste keer inzet in de personendienst van motorwagens serie 800. Ook hebben wij door middel van een beamer-presentatie de activiteiten van onze organisatie kunnen belichten.

NVBS-leden in zaal 'De Uithoek' te Arnhem.

Nieuw boek Tramlijn Amsterdam-Zandvoort

Peter Günther heeft wederom een fraai fotoboek gemaakt, nu over de NZH-tramlijn Amsterdam-Zandvoort, 80 bladzijden A4-formaat, geïllustreerd met 80 kleurenfoto's. Foto's die oorspronkelijk zwart-wit waren zijn door hem perfect digitaal ingekleurd en laat de geschiedenis van deze smalspoorlijn bij de lezer herleven. Eigen uitgave, 2020, ISBN 978 90 9032630-6, Prijs € 19,95.

Brievenbus op weg naar Opperdoes

8 april

Willem Kentie en Jan de Jong bekijken de brievenbus uit de vorige eeuw. Inmiddels ingepakt voor transport naar Opperdoes.

Als de historie je aanspreekt komt er wel eens iets op je pad. Hier een mooie aanwinst waarmee je gauw collega's kan verrassen. Willem Kentie bleek interesse te hebben in deze fraaie maar loodzware brievenbus uit een ver verleden, die met behulp van een portaalkraan te Delft in de bestelwagen werd gehesen. Dit fraaie exemplaar, nog compleet met originele sleutels, krijgt een nieuwe bestemming bij het stationsgebouw in Opperdoes van de stoomtram Hoorn-Medemblik. Men gaat de brievenbus in oude luister herstellen en weer in gebruik nemen. Een mooi initiatief voor een goede herbestemming!

Men was weer actief in de Bollenstreek. Jaarlijks trekt eind april het bloemencorso door de Bollenstreek. Maar liefst achttien praalwagens verschenen dit keer op de weg van Noordwijk naar Haarlem. Men noemde het de "mooiste file van Nederland". Thema was dit jaar "Changing World". Deelnemer 53 uit Lisse bracht zowaar een praalwagen met de Blauwe Tram op de weg. Zo blijkt maar weer dat de "Blauwe" ook vandaag de dag nog niet vergeten is, ook niet bij de jeugd die aan deze wagen heeft gewerkt.

Hyacinten via het veld op de tram gestoken door de Scouting Lisser Kaninefaten en samengesteld tot een bloemrijk geheel.

Interview in Mediamix**14 april**

Die dag vond een live-uitzending plaats in de studio van Den Haag FM voor het programma Mediamix in het gebouw van Omroep West, een populair wetenschappelijk programma over communicatie in de breedste zin van het woord. Wekelijks op zondagavond van 22.00 tot 23.00 uur vinden uitzendingen plaats over lokale media-initiatieven, zoals internet, ruimtevaart, etc.

Han achter de microfoon in de Haagse studio.
Foto: Kees Rooke.

Op uitnodiging van eindredacteur Wim Zonneveld kreeg Han Geijp de mogelijkheid om ons genootschap, de TU Delft EWI-Studieverzameling en de nieuw te bouwen NZH-tweelingtram voor het voetlicht te brengen. Men heeft de gehele uitzending (zowel met als ook zonder muziek) op de website geplaatst, (www.mediamix.fm). Verder is in deze aflevering de bijdrage van Wim Zonneveld te beluisteren als ook die van Kees Rooke en Marco Baaij. Al met al een gezellige ontmoeting met deze Haagse omroepmedewerkers waarbij oude herinneringen werden opgehaald.

Ontmoeting van NZH-motorwagen A 106 met HTH-ombouwer 36 in de Rijnsstraat. Foto: Hans Vollebregt.

Opname aan de versierde Riviervismarkt in het oude centrum, Foto: Raymond Naber.

Op afgelopen Koningsdag werkten de Tramweg-Stichting (TS) en het Haags Openbaar Vervoer Museum (HOVM) nauw samen om tussen de vrijmarkt aan de Frederik Hendriklaan in het Statenkwartier en de binnenstad, een tramdienst met historische voertuigen te onderhouden met een frequentie van een kwartier. De TS zette de motorwagens A 106 en de HTH-buitenlijner 58 in en het HOVM de HTH-motorwagens 36, 265 en 1165.

NZH-motorwagen A 106 was voorzien van een in 2017 door ons genootschap vervaardigde gekroonde "feestsnor". De motorwagen was geruime tijd buiten dienst geweest vanwege technische problemen. Op deze feestdag kon de feestelijke uitmonstering voor het eerst aan het publiek worden getoond en was daarmee ook een opvallende verschijning op de baan, waarvan onderweg de nodige foto's werden gemaakt. Een mooie geste op de 52^e verjaardag van koning Willem Alexander.

Om half elf vertrok de versierde motorwagen vanuit remise Lijsterbesstraat. De buitenlijner 58 vertrok vanuit remise Scheveningen en maakten samen vanaf lijn 16 een rondje Buitenhof – Spui – Schedeldoekshaven – Den Haag Centraal – Bosbrug – Buitenhof. Ook het HOVM was op die dag actief op de route van lijn 16 tussen het Statenkwartier en het Centraal Station.

Elke 10 minuten reed een historische tram deze route, waarbij men bij alle haltes kon instappen. In de tram kon men een kaartje kopen: een enkele rit € 2,50 en een retour € 4,00. Men kon alleen met pinpas of creditkaart betalen.

De laatste tram vertrok om 15:55 uur van het Centraal Station naar het Statenkwartier.

De door ons genootschap vervaardigde feestsnor.

Stadhouderslaan, halte Kunstmuseum. Foto: Ton Slootmaker.

De jaarlijkse donateursvergadering van de Stichting De Nieuwe Blauwe Tram, specifiek over het project A 619/620, werd dit keer gehouden in het NZH Vervoermuseum te Haarlem.

Het zal nog wel even duren voordat we een tweelingstel in de sneeuw kunnen zien rijden. Het lijkt op deze foto dan ook symbolisch ver weg te zijn, maar inmiddels is er al een en ander in gang gezet. Bij deze vergadering waren 38 donateurs aanwezig.

Bestuur: Raymond Naber, Wim Beukenkamp en Wim Bloem.

Aandachtig luisteren de donateurs naar de vorderingen.

Voorzitter Wim Beukenkamp heet de aanwezigen van harte welkom in het NZH Vervoer Museum en bedankt alvast voor de gastvrijheid. De rit vooraf aan deze vergadering, waarbij de routes van de voormalige NZH-tramlijnen werden gevolgd, viel bijzonder in de smaak bij de deelnemers. Gezien de voortgang van het project, fondsen, tekenwerk, techniek en organisatie komt het einddoel dichterbij, de reconstructie van de tweelingtram. Rob de Jong toont aan de hand van de 3D-CAD tekeningen de gemaakte voortgang, (zie bladzijden 33 t/m 35). De casco's zijn grotendeels als ontwerp gereed en nu zal worden gewerkt aan de draaistellen, die in ruwbouw reeds zijn getekend. Het is de bedoeling eind 2019 het grootste deel van de A 600 te hebben getekend, waarna uiteraard nog discussies zullen volgen over de toe te passen technieken. Daarna zal ook een start worden gemaakt met de ontwikkeling van de tractie installatie op basis van 4 motoren Siemens type Dy551 (uit de HTM-Ombouwers 800 serie).

Proefmodel van de dubbele éénzitbank voor de A 619/620 tweelingtram.

De maker Kees van Egmond geeft uitleg.

V.l.n.r. dhr. E. van Laar, voorzitter P. Muré en dhr. G.J. in 't Veen.

Het was een gezellige drukte op deze NVBS dia-avond.

Voor de afdeling Den Haag van de NVBS werd een presentatie verzorgd over activiteiten van o.a. ons genootschap uit het verleden.

Twee NVBS-leden werden die avond door het Hoofdbestuur van de Haagse afdeling in het zonnetje gezet (speldje, cadeaubon en bloemen) vanwege hun 60-jarig lidmaatschap. Bij één geval van hen zelfs al 66 jaar! Een en ander viel de heren G. J. in 't Veen en E. van Laar ten deel.

Op de NVBS-website is een dezer dagen een uitvoeriger verslag van deze gebeurtenis te lezen.

De presentator van deze avond, Georg Groenveld, had besloten dat dit zijn allerlaatste presentatie zou zijn, gezien zijn leeftijd. Vanzelfsprekend leidde dit waardering in de vorm van toespraken en bloemen van niet alleen ons genootschap maar ook van de NVBS.

Toespraak door vice-voorzitter Han Geijp en Johan Kres, die Georg de allerlaatste aanwinst overhandigde.

Foto's: R. Naber.

Om 20.00 uur begon Georg met zijn presentatie, in de altijd goed bezette zaal van de Christus Triumfatorkerk, Juliana van Stolberglaan 154.

Er waren dia's waarvan hij zelf verbaasd was dat hij dit beeldmateriaal ooit zelf had gemaakt. Getoond werd o.a. de restauratie van het NZH-stuurstandrijtuig B 412 in een Romney-loods te Voorburg.

Het initiatief voor dit belangrijke project was door onze voorzitter nieuw leven ingeblazen.

Ook werden opnamen getoond van het opladen in Leiden, het transport naar Voorburg en het onder dak brengen van de Budapester op 13 november 1976, exact 15 jaar na de laatste ritten van het NZH-tram-materieel naar een slooterrein ten noorden van Voorschoten, (Allemansgeest).

Presentator Georg Groenveld gaf die avond zijn allerlaatste diavoorstelling; het is na al die jaren mooi geweest!

Foto's: Raymond Naber.

Bovendien werden opnames geprojecteerd uit de voormalige DDR met bijzonder fraaie tramstellen, maar ook van niet alledaagse transporten en bezoeken aan de NS werkplaatsen te Haarlem en Tilburg. Zo'n 60 aanwezigen kregen een kleurrijke avond voorgeschoteld zoals destijds werden gehouden in het Railtheater Voorburg, waarvan Georg medeoprichter was.

De Blauwe Tram herleeft op een kunstwerk

15 mei

Aan de halte van de voormalige Blauwe Tram bij het Schenkviaduct verscheen in mei een fraaie "muurschildering" van de B 412. Een paneel, 4 x 4 meter, waarop de befaamde Blauwe Tram levensgroot is afgebeeld en door de muur heen breekt. Dit paneel siert momenteel de onderbouw van het Schenkviaduct ter hoogte van de in 1958 opgeheven tramhalte Charlotte de Bourbonstraat in het Haagse Bezuidenhout.

Op het kunstwerk flankeren de "dikke en de dunne" - de heren Stan Laurel, Oliver Hardy- en de Budapesters B 412. Vanwege de ligging van de halte onder de winderige doorgaans koude doorgang heette de plek in de volksmond 'Nova Zembla'.

De bijzondere muurdecoratie van kunstenaar I. C. W. Olschansky.

Hier zien wij de H 303 nog eenmaal richting Malieveld om vervolgens de A 327 en de B 26 af te zetten aan de Schenkweg bij het emplacement Staatsspoor te Den Haag.

Jaren later zijn deze rijtuigen na een lange restauratie-periode weer in een rijvaardige dienst gekomen. De A 327 op het Haagse tramnet en de B 26 bij de stoomtram Hoorn Medemblik.

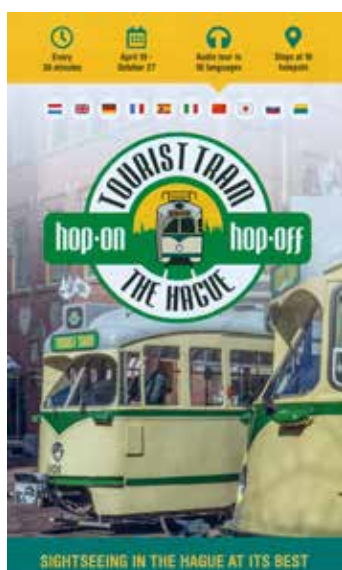
Foto's: J.C. de Jongh.

Op maandag 13 november 1961 werd het Malieveld voor het laatst bereikt door de Blauwe Tram. Motorwagen H 303 was toen op weg naar de Schenkweg om het aanhangrijtuig B 26 en motorrijtuig A 327 bij het Staatsspoor af te zetten. Daarna naar de werkplaats Rijnsburg om vandaar het laatste af te voeren materieel over te brengen naar de sloopplaats voorbij Voorschoten aan de Korte Vliet (Allemansgeest).

Johan Kres geslaagd als Trambestuurder

30 april

Flyer van het HOVM.

Johan Kres voor zijn PCC-tram achter de Grote Kerk in Den Haag.

Ons gewaardeerde bestuurslid Johan Kres heeft zijn rijvaardigheidsbewijs gehaald en mag toeristen, met de PCC-tram kennis laten nemen van Den Haag. Deze "Toerist Tram" van het Haags Openbaar Vervoer Museum (HOVM) heeft ten doel de rijke historie van het openbaar vervoer levend te houden. Wij feliciteren Johan van harte met deze prestatie en hopen dat hij nog vele jaren mooie tramritten mag verzorgen voor een groot publiek.

Elke 30 minuten brengt de hop-on hop-off tram u naar de toeristische hotspots van Den Haag. Geniet van de rit in een historische tram, luister naar de audio-tour in één van de tien talen (waaronder het Haagse dialect!), reis naar Scheveningen voor een ontspannende wandeling langs het strand, bezoek de Haagse musea en ga winkelen in een van de winkelstraten langs de route.

Op gezette tijden zijn wij deelnemer aan de excursies van Hollandia Netwerk. Dit keer werd er een "Short tour Bollenstreek" gemaakt. Per touringcar werd onder deskundige leiding een rondrit gemaakt door de Bollenstreek en bezochten wij een moderne dahliakwekerij van de firma Fred de Meulder Export B.V. in Hillegom. Verder werd het Museum de Zwarte Tulp bezocht en kreeg het gezelschap een rondleiding. Kortom een kijkje achter de schermen.

Genodigden bijeen voor de groepsfoto.

Verzamelpunt was het museum "De Zwarte Tulp", te Lisse.

De plenaire netwerkbijeenkomst vond plaats in het museum en werd geopend door Lies Spruit, burgemeester van Lisse als vertegenwoordiger van de Bollenstreek. Sprekers waren die middag o.a. Lars Flinkerbusch, directeur Economic Board Duin- en Bollenstreek. Hij sprak over toerisme als belangrijke pijler van de Economische Agenda van de Duin- en Bollenstreek. Ton van Eijk, FBT Tuinbouw, schetste een overzicht van de nieuwe zomeractiviteiten.

Vervolgens werden er de zogenaamde 5 minuten praatjes gehouden door o.a. Jan van Vliet, voorzitter van het Gilde Zwarte Tulp en Werner van der Pelt, directeur Museum De Zwarte Tulp en was er de van ouds bekende PRET- prijsuitreiking.

Voor ons genootschap werd vanzelfsprekend genetwerkt tijdens de borrel en gingen onze flyers vlot van de hand.

Na afloop van de bijeenkomst was er gelegenheid om deel te nemen aan een gezamenlijk biologisch menu in het nabij gelegen restaurant "De Oude Pastorie".

Bas Reijkerkerk van de firma Fred De Meulder Export B.V. tijdens zijn 5 minuten praatje. Voorzitter Groenveld deelde tevens flyers van ons genootschap uit die aandachtig werden gelezen.

65 jaar geleden

Opheffing van de lokaaldienst Amsterdam-Sloterdijk

In de nacht van 5 op 6 oktober 1954 reed de 'Sloterdijker' voor het laatst. Gedurende eenenveertig jaar hadden de 'hoge schommelende tramwagens' met de bijnaam "Kikkers" van de Spuistraat naar Sloterdijk en terug gereden, ooit begonnen op 1 september 1913 na verkregen concessie.

Herkenbaar voor het publiek als lokaaldienst waren de motorwagens aan de fronten voorzien van een vierkant groen bord met witte rand. In verband met de komende opheffing was een afscheidscomité gevormd om op passende wijze de laatste rit met aangemelde genodigden uitgeleide te doen. Er waren tegeltjes verkrijgbaar om dit feit te herdenken. Met een rouwkrans voorop verliet de laatste "Kikker" omstreeks één uur in het nachtelijk duister, nagewuifd door duizenden Amsterdammers en claxonnerende auto's.

Aankomst van de laatste "Kikker" te Sloterdijk, 6 oktober 1954, 01.25 uur. Foto: L.J.P. Albers.

Bezoek aan L.J.P. Albers en het NZH Vervoermuseum

31 mei

Eerder deze maand ontvingen wij van Peter Kranenburg een email waarin hij bekend maakte niet langer te willen samenwerken aan "zijn" Métallurgiqueboek, waaraan wij gezamenlijk hadden gewerkt tot dan toe. Hij was nogal teleurgesteld omdat het boek te veel beeldmateriaal bevatte en het derhalve een "plaatjesboek" zou worden. Daarbij was hij van mening dat onze kennis niet geheel aansloot bij de inhoud en opzet van het boek. We hadden trouwens een concept aangeleverd dat nog verre van compleet was, maar wij wilden Peter op de hoogte houden van de vorderingen. Er was al heel veel werk verzet, zowel door Peter als door ons. Het leek ons zinnig het laatste concept van het Métallurgiqueboek voor te leggen en te bespreken met onze vriend Luud Albers, een NZH-kenner bij uitstek, om mogelijk beter en onbekend fotomateriaal toe te voegen, alsmede het kritisch bekijken van zijn destijds gemaakte opnamen.

Luud had veel waardering voor hetgeen hij onder ogen kreeg, maar moest bekennen dat zijn kennis op het gebied van de Métallurgiques te gering was. Hij was het met ons eens dat veel beeldmateriaal nu eenmaal noodzakelijk is om vandaag de dag een goede verkoop te garanderen. Later hebben wij ook nog contact opgenomen met Sam de Lange, eveneens een kenner, die onder meer opmerkte enige details miste aan het uiterlijk van de Métallurgique-rijtuigen.

Na het bezoek aan Luud, waarbij rail-gerelateerde zaken de revue passeerden, zijn wij naar het NZH Vervoermuseum vertrokken. Waar wij een afspraak hadden met Wim Vink voor mogelijk aanvullend fotomateriaal. Wim heeft ons goed geholpen met de aanlevering van beter fotomateriaal voor het boek van Kranenburg.

In de maand juli zijn wij daar nogmaals geweest en konden wij enige foto's in ontvangst nemen. Wij hopen dat Peter Kranenburg zijn beslissing zal herroepen en dat na de nodige aanpassingen het Métallurgiqueboek alsnog kan verschijnen.

Voorburg, Oosteinde. Tramstel A 516 + B 510 onderweg naar Leiden, 15 mei 1960.

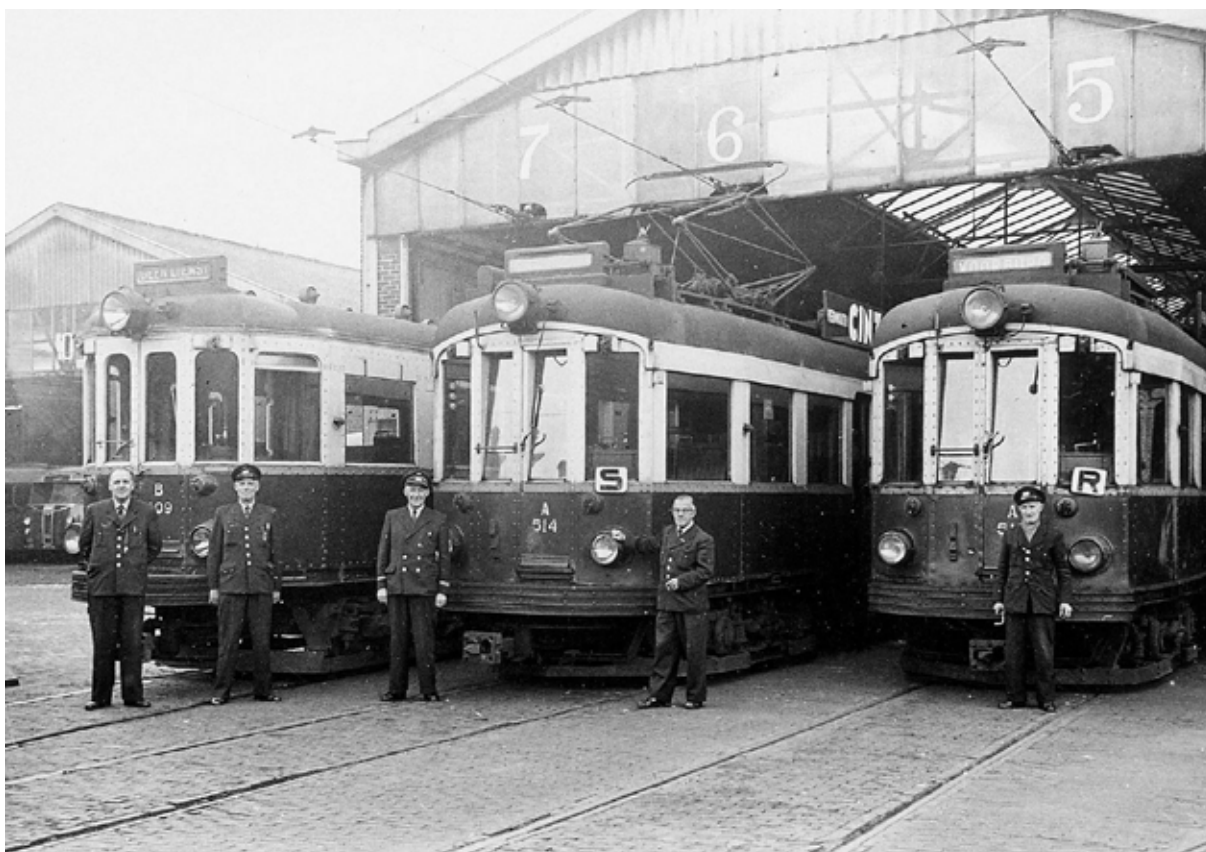
Foto collectie André van der Ploeg.

Al in mijn jonge jaren ben ik verslingerd geraakt aan de Blauwe Tram. Mijn ouderlijk huis waar ik geboren en opgegroeid ligt aan het Oosteinde in Voorburg met de voorzijde grenzend aan Park Leeuwensteijn, (zie foto, eerste huis 2 onder één kap). Een rustige straat, toen nog ventweg. De trambaan liep tussen de hoofdweg en de ventweg, gescheiden door een heg. Vanuit ons huis hadden wij goed zicht op de Blauwe Trams, die regelmatig uit beide richtingen passeerden. Wij waren natuurlijk zeer vertrouwd met het geluid van de passerende tram en konden regelmatig de zo bekende fluit horen als waarschuwing voor het passeren van de overwegen.

Op een mistige dag in het voorjaar van 1960, zag ik dat de tram een (aangestoken) mistlamp had. Dit trok mijn aandacht, dus wachtte ik op de volgende tram en jawel, ook deze had een mistlamp aan.

Toen viel het mij op dat er verschillende soorten trams voorbij kwamen; zware Budapesters A 400, en lage en hoge A 500-en en de wat slankere A 600 tweelingtrams. Ik begon de nummers van de passerende trams te noteren en besepte al gauw dat er verschillende nummerseries waren. Hier wilde ik meer van weten en ging op de fiets naar de remise in Voorburg aan de Parkweg. Daar stonden diverse trams opgesteld; 500-en, 600-en en werkmaterieel. Regelmatig ging ik op de fiets naar de remise om de rangeerbewegingen gade te slaan.

Op een dag sprak ik met een conducteur van de NZH, die mij vertelde dat ik eens naar de familie Vellekoop moest gaan omdat vader en zoon een grote interesse in het NZH-trambedrijf hadden. Dus ging ik naar huize Vellekoop waar ik vriendelijk te woord werd gestaan door Vellekoop sr †, die mij op zijn zolder vele zelfgemaakte spoorwegmodellen liet zien. Ook zijn zoon Herman † was zeer geïnteresseerd in NZH-trams. Later heb ik toen met Herman een afspraak gemaakt en daarna regelmatig zijn collectie van foto's en archiefmateriaal bekeken. Zijn advies was lid te worden van de NVBS om maandelijks informatie te ontvangen over het wel en wee van de tram- en spoorwegbedrijven in Nederland en daarbuiten. Zo gezegd zo gedaan.

Voorburg, remise aan de Parkweg, 5 mei 1958. V.l.n.r.: conducteur Piet Boom, wagenvoerder Jan Jonkhart, controleur Jan Vermeer, wagenvoerder "Bill" Nieuwkoop en conducteur Klaas de Rover. *Foto J.J.B. Vellekoop.*

Nu ik wat meer wist over de diverse materieelsoorten nam ik af en toe foto's van de Blauwe Tram en ben toen begonnen mijn fotoverzameling op te bouwen. Uit onderzoeken bleek dat er in Rijnsburg een NZH-werkplaats was waar de heer J. Paauw de scepter zwaaide. Daar ben ik toen gaan kijken en de heer Paauw heeft mij het e.e.a. laten zien, onder andere de A 327 en werkmateriaal dat daar opgesteld stond. Zo ook ontdekte ik de remise aan de Rijnsburgerweg en zag dat daar een grote verscheidenheid aan trams aanwezig was, heel interessant.

Voorburg, kleine remise aan de Parkweg in 1961.

Vanaf de Parkweg zien we de grote remise met motorwagen H 303.

Werkplaats Rijsburg met rechts nog net zichtbaar de H 303.

In de werkplaats, opgebokt motorwagen A 406 en tweelingtram A 601/602 op 27 maart 1959. Foto: L.J.P. Albers.

Het gebeurde soms dat wanneer er een defecte tram uit de remise Voorburg opgehaald werd, het konvooi met voorop de H 303 voor ons huis stopte en luid floot, waarna ik dan instapte en meereed naar Rijsburg. Dat was natuurlijk een hele spannende gebeurtenis.

Een konvooi met voorop de motorwagen H 303, B 11 en A 614/613, 22 september 1958. Foto: J.C. Th. van Engelen.

Vanuit ons ouderlijk huis werd in 1961 een 8 mm film gemaakt en laat zien dat ik voor ons huis in de tram stap.

In die tijd ontmoette ik Han Geijp (via een vriend op het lyceum) en Otto Dijkstra. Wij waren en zijn nog steeds vrienden van elkaar, alle drie aangestoken door het Blauwe Tram-virus. Regelmatig kwamen zij naar ons huis en wisselden wij foto's en gegevens uit.

Later ben ik met mijn gezin voor mijn werk naar Frankrijk en daarna naar Engeland verhuisd, waardoor het persoonlijk contact met Han en Otto wat minder werd, maar bleef van alles op de hoogte door het NVBS-blad "Op de Rails".

Han heeft mij altijd op de hoogte gehouden van de restauratiewerkzaamheden aan de B 412 en zo kon ik het op afstand volgen. Na terugkeer in Nederland in 1993, ben ik ook in contact gekomen met Voorburger Georg Groenveld, hij werkte samen met Han aan de restauratie van de B 412. Al gauw ben ik donateur geworden van de Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram waar Georg als voorzitter en Han als bestuurslid actief zijn. Regelmatig heb ik hun exposities en lezingen bijgewoond. In Delft heeft de SHGDBT een zeer uitgebreide collectie foto's en allerhande tramattributen. Het is een waar mekka voor De Blauwe Tram-enthousiasten. Uiteindelijk ben ik toegetreden tot het bestuur van de SHGDBT als penningmeester. Gelukkig zijn er nog enkele trams van de NZH bewaard gebleven en in rijvaardige staat gebracht door toegewijde vrijwilligers.

Regelmatig zijn er evenementen in Den Haag en in het Openluchtmuseum (NOM) te Arnhem, waarbij deze trams ingezet worden. Dan is het altijd weer een genoegen om mee te rijden en de sfeer van toen te proeven. Gezien de afstand van mijn adres naar de Randstad kan ik helaas niet alle activiteiten bijwonen maar ik word altijd goed op de hoogte gehouden van alle gebeurtenissen. Ik ben nog altijd heel nauw betrokken bij "MIJN" Blauwe Tram !

19 juni 2016, tijdens de manifestatie "Volgende Halte" in het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem, met eega Lenie.

Tijdens ons bezoek hanteerde Lenie de filmcamera. Bij de halte remise werd de A 327 voor later digitaal vastgelegd.

In dit Vaderdagweekend werd er voor het eerst reclame gemaakt door het genootschap die hun medewerking verlenen aan de reconstructie van de NZH-tweelingtram A 619/620 een ambitieus project. Naast beeldmateriaal en attributen van de A 600-serie konden belangstellenden intekenen op het project en gelijktijdig werd het nieuwe logo geïntroduceerd.

Zo werd de "DE NIEUWE BLAUWE TRAM" in oprichting aan het publiek gepresenteerd. Een mooie start tijdens deze manifestatie in Arnhem, waarbij de Blauwe Tramrijtuigen A 327 en A 106 een hoofdrol vervulden. Een kleine maand later werd op 13 juli 2016 in Haarlem de Stichting 'De Nieuwe Blauwe Tram' opgericht. (Zie jaarverslag 2016, blz. 14 t/m 20).

Het inschrijven begon in de Blauwe Tram-stand van de Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram in de Arnhemse remise.

A 106 met de vlag in top. Dat we nu nog kunnen genieten, na ruim 36 jaar, is te danken aan de inspanningen van vele hobbyisten die de restauratie destijds ter hand namen. De wagenbak ging in 1983 op transport waarna de restauratie begon.

De viering van de jaarlijks terugkerende manifestatie Vlaggetjesdag in Scheveningen ging gewoon door ondanks het stilleggen van de pulsvisserij van Urk. De Tramweg-Stichting reed die dag met de A 106 tussen Scheveningen Noorderstrand en Scheveningen Haven. Het HOVM reed de route van lijn 11, zodat ze elkaar aan het strand ontmoetten.

De motorwagen A 106 werd in 1911 gebouwd door Waggon Fabrik Uerdingen, Duitsland, (nu Siemens), in een serie van 10 stuks. Het waren voor de NZH de eerste elektrische motorwagens voor normaalspoor en reden op de lijnen Noordwijk-Katwijk-Leiden en Scheveningen-Den Haag/Staatsspoor. In 1948 werd de A 106 buiten dienst gesteld. In 1949 werd de bak verkocht, getransporteerd per dekschuit om als woning aan de Nieuwkoopse plassen dienst te doen.

Nadat de rijtuigbak ook nog dienst had gedaan als geluidsstudio en als huisdrukkerij, kon de TS de A 106 in 1983 overnemen. Na een langdurige restauratieperiode van 32 jaar, reed op zondag 5 juli 2015 de motorwagen op eigen kracht de remise Lijsterbesstraat (LB) uit. Op het middenspoor van de Laan van Meerdervoort werden remproeven uitgevoerd en zo klonk de Blauwe Tramfluit weer in Den Haag.

De A 106 is een juweel geworden. Hij is zelfs geschikt voor het trekken van twee bijwagens door de elektrische installatie uit een Haagse tram, serie 250, met twee bijzonder krachtige Cromptonmotoren van elk 90 PK. De wagen kan zowel op lucht als elektrisch worden beremd.

(Meer over deze bijzondere tram is te lezen in ons jaarverslag van 2015 op bladzijde 28 t/m 31).

Den Haag, halte Station Hollands Spoor.

NZH-halte Strandweg, Scheveningen. Foto's: Raymond Naber.

De pakschuit met 1 pk.

Voorburg station, A 106 wacht op de passagiers. Foto: Raymond Naber.

In samenwerking met de organisatie Pakschuit Nooit Gedacht te Delft vonden combitochten plaats op 22 juni, 13 juli, 18 augustus en 22 september. Daarbij werden steeds te Voorburg de passagiers tussen het schip en de tram uitgewisseld. Naar Delft reed steevast de HTM 58 op haar oude stamlijn I1. Behalve de historische Van Rennes petroleumvergassermotor kon de pakschuit ook als trekschuit dienst doen, zoals op bovenstaande foto is te zien op 17 juni 2018 nabij Schipluiden.

"DE STAALFABRIEK" door Hans Altena

1 juli

Op uitnodiging van de Stichting 162 werden wij op hartelijke wijze onthaald in De Staalfabriek, Venserweg 7 te Diemen en konden wij het eindresultaat bewonderen van de restauratie van een goederenwagen uit de Tweede Wereldoorlog, de USATC Boxcar 220410. Het is goed om te zien, hoe bij bevriende stichtingen met bevlogen vrijwilligers zo iets moois is gepresteerd. Hans Altena presenteerde zijn speech in Amerikaans uniform en sprak de genodigden toe als Kolonel Georg W. Beeler, commanding officer of the 2nd Military Railway Service. Graag willen wij het verhaal van Hans delen met onze lezers in het kader van 75 jaar vrijheid.

Good afternoon LADIES & GENTLEMEN and welcome to The Steel factory. It's a great honor to have you here and present you in a few minutes a new Transportation Corps boxcar built by the 162 Railway Shop Battalion. But first of all we like to say THANK YOU to both Mr. GRUNBAUER for having us here today. Please step forward Gert-Jan I'd like to thank you for I having us today and the opportunity of building this boxcar here since january 2018 Give him a big hand please ! Ohhhhh I am sorry for speaking English all the time...I forgot we are in Holland isn't it?

Uiteraard is dit maar toneelspel maar vertegenwoordigt de wagon die ik zo ga onthullen wellicht de zwartste bladzijde uit de geschiedenis van de mens en was het bittere ernst dat deze wagon ontwikkeld moest worden. Amerika raakte bij de Tweede Wereldoorlog betrokken na de aanval op Pearl Harbor op 7 december 1941 zoals u weet. En het zouden geen Amerikanen zijn als deze aanval niet groots moest worden afgeslagen.

Speech van Hans Altena, voorzitter Stichting 162.

Naast de Japanse agressor werd Amerika verzocht zich te verbinden met bondgenoten in Europa om daar Hitler eveneens te verslaan. Om dat te kunnen doen werd er een grote troepenmacht op de been gebracht. Deze troepenmacht moest logistiek ondersteund gaan worden. In de eerste maanden van 1942 besepte men dan ook dat het wereldwijde conflict bij inzet van Amerikaanse troepen, een grotere transport organisatie zou vergen.

Daarom wordt in juli 1942 het Transportation Corps opgericht dat verantwoordelijk was voor het vervoeren van personeel en materieel via de lucht, weg, zee en het spoor. Na deze vorming gaat de ontwikkeling snel van de diverse transporttakken en worden voor de spoorwegtak plannen ontwikkeld die hun weerga niet kennen. Men besepte terdege dat de spoorwegen een belangrijke en zelfs doorslaggevende rol zouden kunnen gaan spelen bij de bevrijding van Europa. Na de geplande invasie van 6 juni 1944 moesten de oprukkende troepen en later ook de bevrijde gebieden en steden bevoorraadt worden. Over de weg zou dat te lang gaan duren en konden maar kleine hoeveelheden per keer vervoerd worden.

De Geallieerde Spoorwegen (georganiseerd in de Military Railway Service) konden niet anders dan dit over het spoor te laten lopen.

Er zouden ongeveer 100.000 treinen (locomotieven en wagens) nodig zijn waarbij men er vanuit ging dat het materieel in de diverse landen wellicht niet beschikbaar zou zijn. Daarom wordt tegen het einde van 1942 in Amerika in een zeer hoog tempo een Europese standaard wagon ontworpen.

En dan moet u niet denken aan een half jaar ontwikkeltijd, nee eerder aan 1 week!

Verslagen geven daar namelijk blijk van: 1 standaard onderstel met een daarop verschillende opbouwen zoals een gesloten, een open, of helemaal geen (dus plat), of voorzien van een treinbegeleidersverblijf. Verder moesten deze wagens licht van bouw zijn, ongeveer 20 ton aan goederen kunnen vervoeren maar ook snel en goedkoop geproduceerd kunnen worden en bovenal gebruik worden gemaakt van standaard producten uit de Amerikaanse industrie, zoals plaatstaal en platen plywood (multiplex) van 4 x 8 foot (122 x 244 cm herkent u deze maat niet uit de bouwmarkt?

Deze productie is de bron van die platen, en na de oorlog hier overgenomen) Daar men berekend had voor de bevrijding van Europa 1 tot 3 jaar nodig te hebben was het gebruikte materiaal op die periode afgestemd. Daarna mocht het uit elkaar vallen hetgeen het ook letterlijk deed !!! Dat wij zo direct, 75 jaar na dato, toch nog iets aan u kunnen laten zien mag dan ook A GREAT MIRACLE heten!

Type USATC Boxcar 220410.

In grote hoeveelheden geproduceerde goederenwagens.

Via Engeland waar de prefab wagens in 1943 en 1944 aankwamen en geassembleerd werden, kwamen ze uiteindelijk in Italië en Frankrijk terecht. Echter niet eerder dan een aantal maanden na D-day. Want het spoor in die landen was vernield door de terugtrekkende Duitsers en diende eerst hersteld te worden.

En daarom ziet u hier deze prachtige en inmiddels zeldzame GMC oplegger van Jan van Veen van de Collectie 39-45 uit Winkel. Hij heeft zijn reis naar Normandië (over 5 dagen is het 6 Juni en wordt deze dag herdacht i.v.m. 75 jaar Bevrijding) speciaal voor ons onderbroken vandaag ! Jan onze dank daarvoor. Tot het najaar van 1944 verzorgden dit soort vrachtwagens in konvoien onder de noemer.

Red Ball Express de goederentransporten naar de frontlinies. Dit was een continue proces!

De rode bal geplaatst bij kruispunten gaf de route aan die men moest rijden. Toen er tegen het eind van 1944 weer over het spoor kon worden gereden nam de MRS met hun treinen het over van de Red Ball Express en verhuisde de GMC's naar het front om daar het laatste stukje vervoer te verzorgen tussen de stations en de kampementen bij het front.

GMC oplegger van Jan van Veen van de Collectie 39-45 uit Winkel. Hans loodst de wagen de Staalfabriek in.

Na de bevrijding hadden spoorwegmaatschappijen behoefte aan spoorwagematerieel en daarom nam de NS 2000 stuks goederenwagens over van het Transportation Corps en in allerlei varianten. Echter bleek al gauw dat deze wagens slecht waren.....begin jaren 50 staan zij allen alweer ter zijde en verdwijnen ze naar de sloop. Een bekende sloper was daarbij de fa. De Boer en Slooten in de buurt van Purmerend. Men sneed de wielen er onderuit en verkocht die aan de Hoogovens en de gesloten bovenbouw werden verkocht aan boeren en bedrijven rondom Purmerend. Zo ook aan de firma Terra, houthandel uit Overleek.

Maar na 55 jaar dienst te hebben gedaan wordt in maart 2006 besloten om tot het slopen van de oude goederenwagenshuur over te gaan. Op dat moment krijgen wij via de stoomtram in Hoorn een tip hierover, en bovenal het bericht dat het hier gaat om een zeldzame Amerikaanse bevrijdingsgoederenwagen. Direct wordt een belletje gepleegd en stopt men de sloop.

Een bezoek en kennismaking met eigenaar Kees Terra volgt op 26 maart 2006. De wagenbak wordt aan ons geschonken en is daarmee gered.

Het duurt echter tot november 2012 voordat wij in Duitsland in Iserlohn, via een volgende tip, een compleet en origineel onderstel voor de wagen vinden. De eigenaar wil er in eerste instantie geen afstand van doen want het is zijn kippenhok ! Maar als wij hem ons relaas, in perfect geschreven Duits (DANKE HERR REIN KORTHOF !) overhandigen tezamen met een Edammer kaas, is het ijs gebroken zegt hij spontaan "Kommen Sie den Wagen nächsten Woche aber abholen"

En zo geschiedde. Wij gaan opvolgend een samenwerkingsverband aan met het Educatief WO2 Centrum in Medemblik die ook materieel uit de WW2 heeft en restaureert. Ons tempo ligt een stuk lager dan dat van het EWO2CM en daarom wordt in goed overleg de samenwerking eind 2017 weer beëindigd. Gelukkig kunnen wij begin januari 2018 hier in De Staalfabriek terecht. Dit dankzij de tegemoetkoming van de heren Grunbauer en een stukje financiële sponsoring door 1 van onze medewerkers.

En dan gaat de restauratie gelukkig snel. Deze uitgelezen omgeving is zo mogelijk de inspirerende trigger. In rap tempo wordt de slijptol en de verfkwas ter hand genomen. Voorop gezet is daarbij dat het om een zo authentiek mogelijke restauratie moet gaan met behoud van veel originele delen. Gelukkig vinden wij tijdig de bovenbouw-tekeningen in het Pullman Archief van het Illinois Railway Museum in Union Illinois in Amerika.

Het onderstel klaar voor opbouw in de Staalfabriek te Diemen.

Daarbij wordt duidelijk dat wij professionele hulp nodig hebben, temeer ook omdat ons de persen, waarmee in 1943 de wagononderdelen gemaakt werden, ontbreken. Hoe dat op te lossen ? Bij toeval loop ik op een transportfestival in Hensbroek, Siem en Jaap van Siersmederij SIEM uit Heerhugowaard tegen het lijf. De vraag of ik een keer mag langskomen met een geperst handvat om te zien of zij dat voor ons konden smeden, wordt met "Natuurlijk mag dat" beantwoord.

Wat wij beiden toen nog niet wisten is dat dat handvat tot een intensieve samenwerking zou leiden die 2 jaar duurde.

De smederij was niet de enige die wij benaderden. Het waren heel wat bedrijven in Noord-Holland, een indrukwekkende lijst bijna. U vindt ze hier op DIT BORD dat later in de wagon een permanente plaats zal krijgen. Wij zijn hen zeer dankbaar voor de royale sponsoring in uren en materialen.

Het bijzondere geperste handvat.

Dan nog onze begunstigers. Want ondanks de geweldige sponsoring door bedrijven was er geld nodig voor van alles en nog wat.

Zij gaven ons dat, waarbij ik speciaal Kees Wor, Rob vd Flier, Remco van Maurik en Luud Albers wil noemen voor het storten van prachtige, zo niet grote bedragen.

Zij geloofden in onze daadkracht en in het USATC project. Heren onze hartelijke dank, een bedank in tastbare vorm volgt later nog !

Hans toonde het sponsorenbord dat later in de wagon zal prijken.

Eén specifiek verhaal wil ik u niet onthouden en wel dat van de fa. Leegwater Houtbereiding uit Heerhugowaard. Toen ik daar aanklopte voor "wat plankjes grenen" ontving ik vrij snel een positieve reactie. Mooier nog werd het verhaal toen mijn contactman, Joost Keijzer, meldde dat zij net een bos in Duitsland hadden laten kappen dat direct na de oorlog door de Amerikanen opnieuw aangeplant was met Amerikaanse Douglas sparren (in de vorm van oorlogsschadeherstel). Van die gevelde bomen zouden nu onze planken gemaakt worden. En daarmee werd het heden direct met het verleden verbonden. Een mooiere symboliek hadden wij niet kunnen bedenken!

Natuurlijk mag ik onze vrijwilligers niet vergeten. Ik wil jullie ook enorm bedanken voor jullie daadkracht, want zonder die onvoorwaardelijke inzet was het project nooit gerealiseerd. En dat ondanks alle eisen en wensen van deze eigenzinnige voorzitter.

De wagon is echter nog niet klaar. Voor 90% nu, het venijn zit hem ook dit keer weer in de staart of eigenlijk de wielen!

Aandachtig publiek. Op de achtergrond de "USA- keuken".

De kwaliteit uit 1943 blijkt evident aan wat men toen bepaalde, een slechte kwaliteit. Ondanks diverse pogingen om ze goed te krijgen, is ons dat tot op heden niet gelukt. Echter lijken wij dit nu ook weer in Duitsland op te kunnen gaan lossen door uitwisseling met een museum uit Keulen. Wordt dus vervolgd. Het is een kwestie van volhouden, of zoals ons credo luidt;

HEREN !! "2 stappen vooruit 1 achteruit"!

Ik heb lang genoeg gesproken nu. Als allerlaatste wil ik zeggen dat deze wagon ook symbool is voor de bevrijding. Hij staat voor al die mannen en vrouwen die gediend hebben bij het Transportation Corps en daarmee geholpen hebben om Europa en Nederland te bevrijden. Want vergeet niet dat achter elke vechtende soldaat nog eens 8 a 9 logistieke mensen stonden van bijvoorbeeld het Transportation Corps. Ik kom hiermee aan het einde van mijn relaas.

Als eerste gaan we nu de USATC Boxcar 220410 onthullen. Na de onthulling heeft u de tijd om de wagon te bekijken en nodig ik u tevens uit voor een drankje en een typische Amerikaanse versnapering.

Verder hopen wij dat deze wagon aanleiding zal zijn om volgend jaar, bij 75 jaar bevrijding, de essentiële rol van de Geallieerde Spoorwegen voor het voetlicht te brengen. Een vergeten hoofdstuk dat verteld moet worden!!!

Onlangs is besloten dat wij met de MBS, tevens onze nieuwe thuisbasis, een spoorwegbevrijdingsfeest zullen gaan houden en wel van 1 t/m 5 april 2020. Een aantal dagen waarin voor het grote publiek dit bijzondere stuk spoorweghistorie zichtbaar zal gaan worden.....en hopelijk meer!!!

Tot ziens en dank voor uw aandacht!

De USATC Boxcar 220410 goederenwagon in volle glorie. Nu nog ontbreken de wielen, maar weldra kan deze veteraan op de baan verschijnen. Een geweldige prestatie van het restauratieteam van de Stichting 162.

Tijdens het zakken van het camouflagescherm werd het Amerikaans volkslied ten gehore gebracht en konden de genodigden deze unieke wagon aanschouwen.

Verder was er een bescheiden tentoonstelling en film van de restauratie te zien en kon men genieten van een drankje en een hapje uit de Amerikaanse keuken (BBQ), zoals o.a. Hamburgers en Popcorn.

Tot ver achter in de pekelmise was het water doorgedrongen. Fred en Han kregen de werkvloer weer redelijk droog.

Na hevige regenval stond de pekelmise in Scheveningen blank en de put aldaar onder water. De afvoerputten konden het water niet meer lozen, in het hele depot stond zeker 5 cm water. Ook de put met de luiken aan het begin van het depot stond helemaal vol. Fred Hofman waarschuwde de binnendienst en binnen zeer korte tijd was de HTM met groot materieel ter plaatse om de putten leeg te zuigen. Dat hielp en wij hadden dat met handkracht niet snel voor elkaar gekregen. Dank aan HTM!

Na het leegzuigen van de put en het schoonspuiten van de afvoergoot, voor de remisedeuren, konden wij de geplande rondrit met de A 327 alsnog uitvoeren.

V.l.n.r.: Fred Hofman, Raymond Naber, Magda Geijp, Yvon van Buuren, Riet Smit, Arjan, Trees en Han Geijp. Foto: Johan Kres.

Deze rondrit werd speciaal georganiseerd voor Riet Smit als herinnering aan de tijd dat haar man nog werkte bij het Haagse trambedrijf. Voor haar was het dan ook een middag die ze niet snel zal vergeten. Ondanks het slechte weer die 31^e juli was het een succesvolle rit.

Bij de Grote Kerk troffen wij Johan Kres als bestuurder op de Touristtram aan met de PCC 1180. Hij had nog even tijd om het gezelschap op de foto te zetten.

MATERIEELNIEUWS door Raymond Naber

A 327 en B 303 in de remise Lijsterbesstraat, waarna proefritten werden gemaakt naar o.a. het Zwartepad te Scheveningen.

Keuring B 303 en C 32 en proefritten. Nu de B 303 weer toegelaten is op grond van geschiktheid voor het Haagse tramnet, na een validatieproces, vonden er op 29 juni nachtelijke proefritten plaats met zowel de A 327 als de A 106 als trekkraft. Dit om remproeven te doen teneinde het remwerk te kunnen instellen.

C 32 voor de keuring even buiten de remise. Voor de restauratie van de HTM 294 werd een drietal trekbellen ter beschikking gesteld door het genootschap, ze zijn inmiddels weer mooi opgepoetst.

Uiteindelijk heeft dit tot een toelating geleid voor de combinatie A 327-B 303 en hopelijk begin 2020 ook voor de combinatie A 106-B 303. Op 29 december vond de eerste rit met passagiers plaats, speciaal voor de medewerkers. Goederenwagen C 32 staat ook al langere tijd stil omdat deze geen empooli had. Op 23 december kwam de combinatie A 327-C 32 weer even buiten de poort en vond er een keuring plaats. Een aantal restpunten hieruit is hopelijk begin 2020 opgelost.

Thuin

Het trammuseum van de Belgische zustervereniging AsVi heeft bij de Waalse plaats Thuin een fraai depot gebouwd met meterspoormaterieel van de NMVB/SNCV.

Een mooie lijn met buurtspoorallure leidt van Thuin naar de plaats Lobbes. Alhoewel er geen aansluiting meer is met het reguliere tramnet rijden er af en toe toch nog AsVi-trams. Bijzonder is de PCC-tram uit 1952, die op de Haagse serie 1000 lijkt. Na hun diensttijd bij de NMVB reden ze nog lange tijd in Belgrado en daar kon er een exemplaar worden teruggehaald en gerestaureerd in NMVB-uitvoering. De TS heeft warme banden met de AsVi en zij helpen elkaar met onder andere onderdelen.

Skjoldenaesholm

Het Deens trammuseum werd voor het vierde jaar op rij met een bezoek vereerd om motorwagen HTM 824, die zich aldaar bevindt te restaureren. Dit jaar zijn de hoekborden met de cijfers en reclames geplaatst, werd de vloer geschilderd en is divers lakwerk uitgevoerd.

Ook in juli 2020 zal weer een bezoek worden gebracht om de wagen verder te completeren en nieuwe asbestvrije vonkenschotten te plaatsen. Eerder werd een groot deel van het ontbrekende koperwerk met hulp van ons genootschap gecompleteerd.

HTM motorwagen 824 in Denemarken actief. Bovendien mag het wachthuisje ook gezien worden.

Foto's: Raymond Naber.

IN MEMORIAM

Jan Krom

Jan Krom achter de kassa in De Voorhof te Voorburg.

2013, allerlaatste voorstelling van het Railtheater in Voorburg.

Op 15 december overleed Jan Krom, medewerker van de Tramweg-Stichting in de leeftijd van 95 jaar. Jan werkte nog mee aan de restauratie van de B 412 bij de werkgroep Voorburg. Vanuit Starlift ging hij daarna aan de slag bij de werkgroep Scheveningen waar hij samen met Ed de Bruin – als de gebroeders Maneschijn – actief was bij de vele stoffeerders- en andere restauratieklussen aan rail- voertuigen zoals de NZH-A 106, B 303, C 32, HTM-77 – al met al zo'n veertig jaar actief op dit gebied.

In zijn werkzame leven heeft hij veel gedaan als etaleur/stoffeerder bij Vroom & Dreesmann. De Blauwe Tram was een rode draad in zijn leven. Nog medio 2019 hield hij in huize De Schakel te Voorburg een praatje over zijn geliefde Blauwe Tram.

Toevalligerwijs kwam hij op 5 februari 2017 met dochter Anita de A106 tegen bij station Voorburg. Omdat hij slecht ter been was werd hij naar binnen gehesen en vond er een memorabele rit plaats waar hij werkelijk met volle teugen van heeft genoten.

En we kennen Jan ook van de vele jaren als kassier bij het Railtheater Voorburg. Hij was er als zodanig ook bij op 4 januari 2013 toen de allerlaatste voorstelling van het RTV plaatsvond als herdenking aan Aad de Wolf, één van de medeoprichters, met natuurlijk een vooral Blauwe Tram avond, met ruim 100 bezoekers, het was afgeladen vol. Jan dank je wel voor je geweldige inzet, je humor en doorzettingsvermogen, moge je rusten in vrede. *(Tekst en foto's: Raymond Naber).*

Met medewerking van behulpzaam personeel kon Jan mee.

Jan nog in zijn element achter het raam van de A 106.

In de benedenzaal van de HTM-remise Scheveningen werd om 19.40 uur een vergadering gehouden over de toekomstige huisvesting in Pijnacker.

Aanwezig: Roger Vermeulen (402), Wim Engel (402), Fred Hofman (depot), Raymond Naber (depot, bestuur), Arthur Staal (vz. TS), Okke Derksen (294), Michèl Brongers (294), Jos Schmalen (402), Ronald van Apeldoorn (HBM), Kevin Kloosterman (HBM), Han Geijp (SHGDBT).

Afwezig: Wim Beukenkamp (SDNBT) afgemeld via Arthur Staal, Wim Reedijk (bestuur) afgemeld via mail, Richard Carels (Tramwerk) afgemeld via mail, Hans de Meij (Tramwerk – gesproken 13 okt via telefoon), Boudewijn Leeuwenburgh (SDNBT-huisvestingcommissie), afgemeld via mail.

Doel vergadering: commitment bij stakeholders voor inrichten werkplaats Pijnacker (Hankweg) en verder gaan met projectrealisatie. TS voor 25% en HBM voor 75% risicodragend.

Achtergrond: HTM Directie heeft aangegeven dat per 1 jan 2021 de LBS-werkplaats leeg moet zijn en in principe het TS-onderkomen in Scheveningen evenzo.

Voor de TS de mogelijkheid een goede werkplaats in eigendom te verkrijgen met langjarige mogelijkheden. Stappen we hier niet in dan zal er uiteindelijk helemaal geen TS-werkplaats meer zijn in de regio Den Haag. Stallingproblematiek apart beschouwen.

Het huidige terrein aan de Hankweg te Pijnacker ligt in Boezem-Oost.

De aanwezige stakeholders (incl. Tramwerk d.d. 13 okt) tonen geen bezwaar tegen deelname in Pijnacker. Dit commitment is nodig zodat TS nu verder kan met de ontwikkeling en financiering.

Sluiting om 21.00 uur, (*notulen Fred en Raymond*).

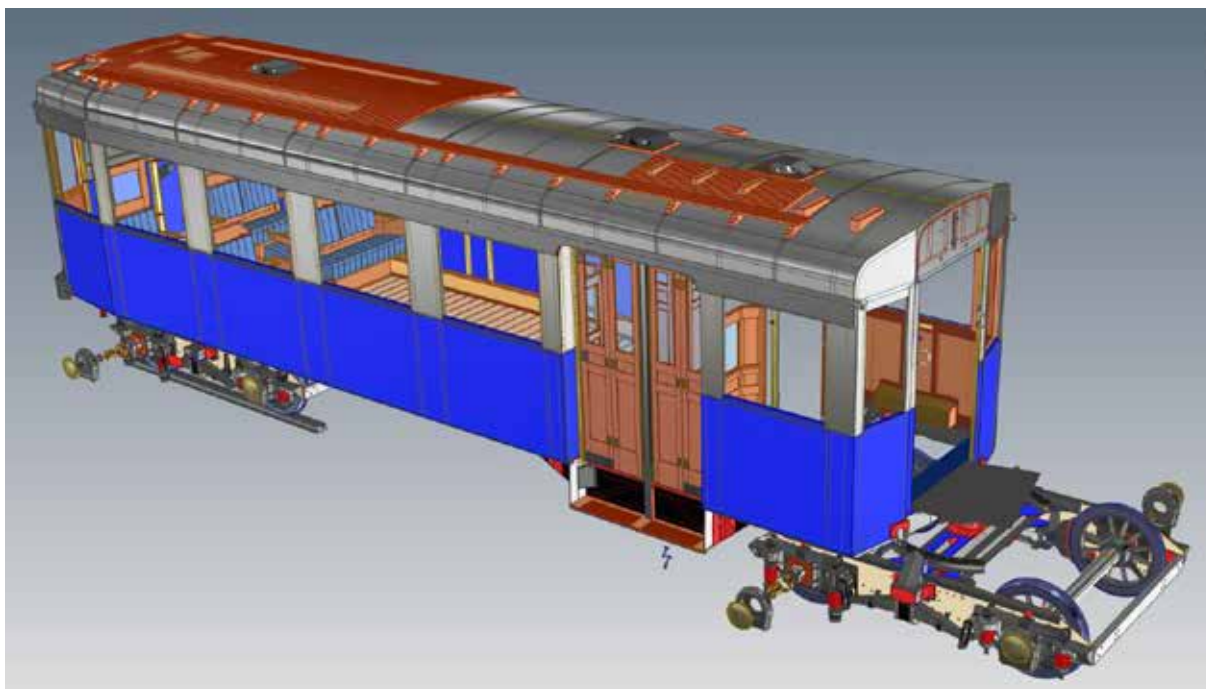
Op bladzijde 46 van dit jaarverslag gaat de Stichting De Nieuwe Blauwe Tram in op de verandering in de opstelling om niet mee te gaan naar de locatie Pijnacker. Dit werd door de overige stakeholders bijzonder jammer gevonden. Dit is mede voortgekomen door de vertraging die men in Pijnacker opliep voor de nieuwe huisvesting. De omwonenden zagen het niet zitten en hadden bij de gemeente bezwaar aangetekend. Men kreeg uiteindelijk een nieuwe locatie toegewezen aan de Hankweg.

Er moest voor het A 619/620-project een stap voorwaarts worden gezet en men kreeg de kans dit in Haarlem te kunnen doen. Voor de andere stakeholders gaan de plannen in Pijnacker gewoon door, zij het met enige vertraging. (red.)

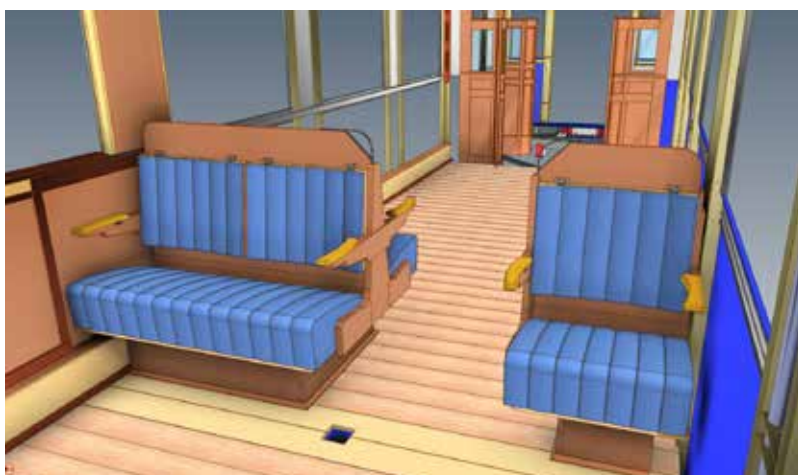
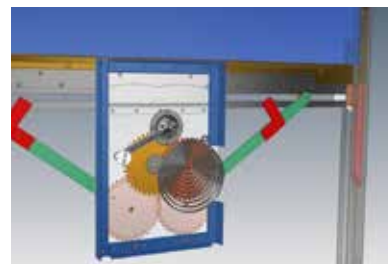
A 600 IN ONTWIKKELING door Raymond Naber.

In november zijn de Beijnes-tekeningen geretourneerd naar het Nederlands Spoorwegmuseum, nadat de voor het project A619/620 relevante tekeningen waren gedigitaliseerd en vervolgens op professionele wijze opgeborgen, (*zie bladzijde 36*). In de loop van de tijd zijn er, met veel inspanningen, uit deze set originele tekeningen met Inventor 3-D weergaven gemaakt door Rob de Jong. Die laten verbluffend goed alle details van de A 600 zien. Zonder de tekeningen van Beijnes een geheel onmogelijke opgave. Daarom kan met recht worden gezegd dat de reconstructie ook echt waarheidsgetrouw zal zijn. Mede door ons genootschap die bij het Spoorwegmuseum de tekeningen in langdurig bruikleen konden betrekken. We missen nog een aantal tekeningen van met name de geleiding maar er schijnt nog een rol te zijn gevonden...

Een geweldige opsteker is de subsidie van €100.000,- die werd ontvangen van het Mondriaanfonds, zodat er eind 2019 ca. €230.000,- beschikbaar is. Het project begint met de bouw van de twee bakken die nog in 2020 zullen worden aanbesteed. Als primaire afbouwlocatie wordt een pand naast het NZH Vervoer Museum te Haarlem betrokken. Echter alles in nauwe samenwerking met de Tramweg-Stichting en het Historisch Genootschap, zodat er ook elders gewerkt gaat worden. De intentie is rond 2024/5 de A 619/620 naar het Haagse tramnet te brengen. Ook is gestart met het ontwikkelen van de tractie-installatie op basis van 4 motoren type Siemens Dy551/552.

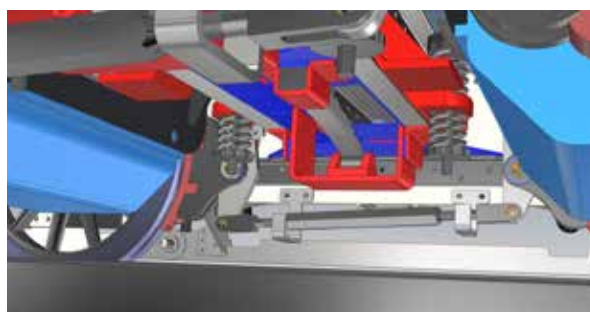
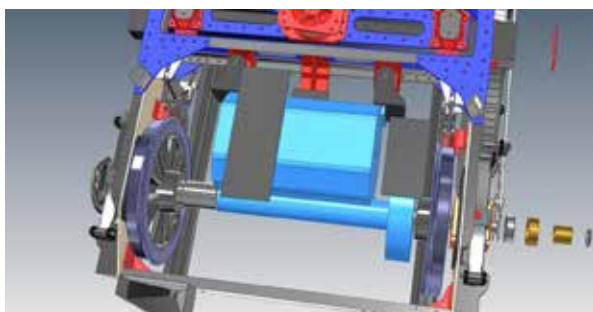
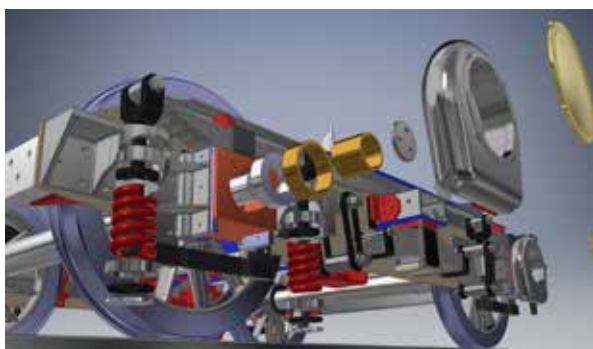
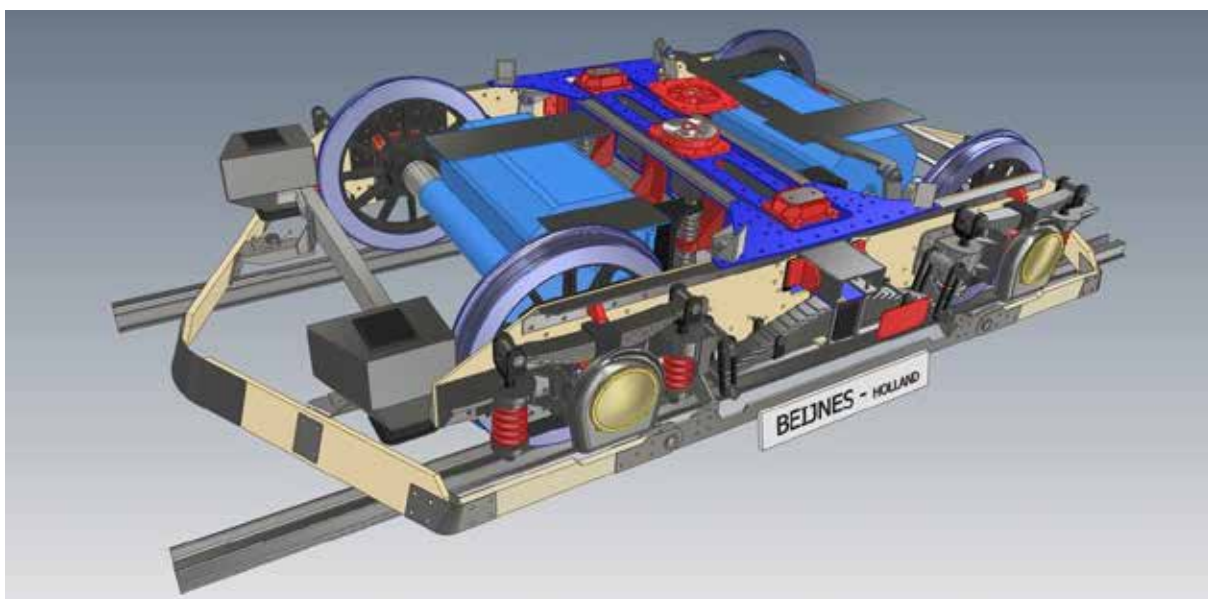
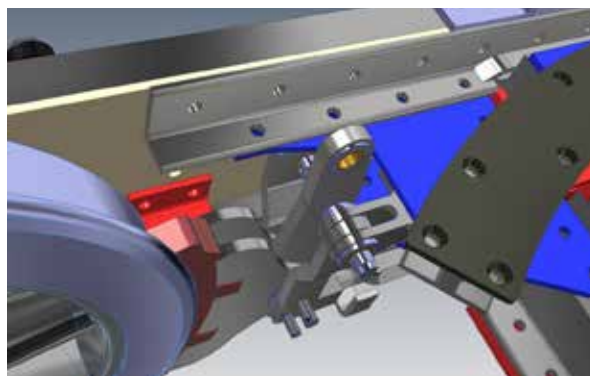
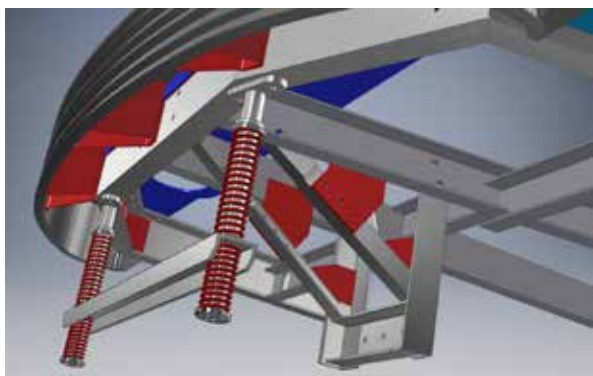

Van calques en blauwdrukken tot 3D CAD-ontwerp, de wonderlijke stap naar de 21^e eeuw, schreven wij in ons vorige jaarverslag. Op deze pagina's is het tekenwerk van Rob de Jong in beeld gebracht. Inmiddels is er een schat aan originele onderdelen beschikbaar, die het uiterlijk van de A 619/620 zeer natuurgetrouw zullen weergeven. Ook zijn er al 1 op 1 voorbeelden gemaakt van de banken teneinde het een en ander goed qua aan te schaffen hout te kunnen berekenen, (zie foto's bladzijde 13). De eerder gemaakte mock-up A 620 van ons genootschap zal in het jaar 2021 weer een zeer belangrijke rol gaan spelen bij de viering van het feit dat het dan 60 jaar geleden is dat de NZH als trambedrijf stopte. Op 5 mei werd de mock-up weer opgeborgen. Een grote manifestatie is voor 2021 in voorbereiding met een aantal stichtingen en verenigingen.

Tot in het kleinste detail is al veel in kaart gebracht. Van draaistel tot opstaptreden en tevens het raammechaniek. Alles komt langs en zo krijgen wij een geweldig inzicht in de werkzaamheden die voor ons liggen. Deze CAD tekeningen zijn een belangrijke schakel die nu al is gemaakt om deze belang-wekkende tram weer nieuw leven in te kunnen blazen.

Foto's: Rob de Jong.

Van bufferbalk tot remblok, wiellagers, motortruck -motoren type Siemens Dy551/552)- met zandstrooier, motorophanging en de veerconstructie. Het is nu al een indrukwekkende collage, waaraan met veel enthousiasme is gewerkt.

Op die zaterdag presenteerde ons genootschap zich in het historische centrum van Voorburg in het kader van Open Monumenten Dag. Net als bij vorige gelegenheden werd ook nu weer aan belangstellenden flyers verstrekt en toelichting gegeven over het reconstructieproject van NZH-tramstel A 619/620.

Dat de Blauwe Tram onder veel mensen nog altijd leeft bleek uit de vele verhalen die werden gehoord zoals de mevrouw die vertelde haar tante Dora in vuurrode jas te ontdekken op de kleurenfoto (op de puzzel) van een A 600 bij de halte Damlaan in Leidschendam. Bij het blazen van de fluit herkende een andere mevrouw onmiddellijk het geluid en vertelde dat als zij die vroeger hoorde precies wist hoe snel ze naar de tramhalte op de KW-laan moest lopen om de tram te halen.... Opvallend veel jongere mensen die de tram alleen van horen zeggen kennen (zelfs 2 koppels uit het buitenland) wilden álles weten van de Blauwe Tram. Een heel jonge man ging op zoek naar een foto van het woonhuis van zijn ouders, kwam er achter dat het grenst aan de voormalige trambaan, raakte door het zien van foto's van de Blauwe Tram "in de ban" en heeft nu een nieuwe hobby!

Nog één verhaaltje. Twintig jaar geleden werden klanten in een kroeg aan de Damlaan in Leidschendam nog altijd gewaarschuwd bij het verlaten van de kroeg: "pas op voor de Blauwe Tram" vertelde een jongere van toen.

Het spreekt vanzelf dat er veel is gesproken over het erfgoed van het genootschap, het rijdend erfgoed van de TS, de te bouwen A 619/620 om de beleving van de beroemde Blauwe Tram voor toekomstige generaties levend te houden.

Ons genootschap was evenals voorgaande jaren aanwezig met het verstrekken van de nodige informatie, terwijl een strijkkwartet uit Oost Europa zorgde voor de muzikale omlijsting.

Georg Groenveld in gesprek met Klaas Tigelaar burgemeester van Leidschendam-Voorburg en Johan Kres (r) brengt ons jaarverslag aan de man.

In het Open Monumentenweekend van 14 op 15 september werd een gezamenlijke dienst van TS en HOVM onderhouden met de A 327, A 106, 58, 77, 265, 1165, 1210 en de 1022. De 1022 was voor het eerst weer op de baan na een lange buitendienststelling. De rit ging van het HOVM via de Grote Kerk naar Scheveningen. Omdat er ook Touristtrams reden was het een drukte van belang met historisch materieel. Een zeer geslaagde gezamenlijke activiteit!

Dag voor de Museummedewerker

2 november

Een groot evenement, de jaarlijkse Dag voor de Museummedewerker, ditmaal georganiseerd door de Tramweg-Stichting, het Haags Bus Museum en het Haags Openbaar Vervoer Museum. Een klein tram/busnet zorgde ervoor dat de ca. 200 deelnemers met PCC's over de Touristtramroute reden, met historisch materieel tussen de Grote Kerk en het HOVM. De historische bussen verbonden de uiteinden. In de remise Frans Halsstraat werden rondleidingen georganiseerd. Deze dag was een initiatief van Historisch Railvervoer Nederland en zowel de Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram als de Stichting De Nieuwe Blauwe Tram waren hierbij betrokken.

Materieeloverzicht in het Haags Openbaar Vervoer Museum. NZH-A 106 en de NZH-A 327 zij aan zij, Foto's: Raymond Naber.

Op 12 december 2012 werd door ons het selecteren afgerond van de Beijnes-bouwtekeningen met NZH-trammaterieel, (en voorgangers, zoals ENET, ESM en IJSM) in het depot van het Spoorwegmuseum. Dit kwam tot stand met medewerking van Blauwe Tramvriend Henk Scherpenhuijzen. Het zou nog tot 6 mei 2015 duren eer het Spoorwegmuseum een groot aantal kokers met materieel-tekeningen van de Haarlemse rijtuigenfabriek Beijnes in langdurig bruikleen aan ons overdroeg. De tekeningen die compact en kwetsbaar in kokers waren opgeborgen waren voor ons een verborgen schat waar wij graag kennis van wilden nemen. De technische prestaties op deze tekeningen zouden inzichtelijk moeten worden was ons streven. Daar was ons streven op gericht.

Het nodige voorwerk was inmiddels uitgevoerd, maar kwam in een stroomversnelling de Stichting De Nieuwe Blauwe Tram werd opgericht. Zij kregen met name belangstelling voor tekeningen van het tramtype A 600 omdat men van plan was een reconstructie te gaan maken van deze vermaarde tweelingtram. Beide stichtingen zijn toen gezamenlijk aan de slag gegaan en hebben uiterst behoeftig alle tekeningen uit de kokers gehaald en via een database in de computer gezet. Dit nam enige maanden in beslag. Aangevuld met bouwtekeningen uit ons eigen archief kreeg de nieuwe stichting uiteindelijk een vrijwel compleet beeld van de techniek om een A 600 te kunnen bouwen.

Gelukkig kreeg men de juiste expertise in de gelederen in de persoon van Willem Kentie en later Rob de Jong. Willem nam de taak op zich om de kwetsbare calques thuis te gaan scannen en bruikbaar te maken voor verdere behandeling. Rob de Jong kon vervolgens van het verkregen materiaal de tekeningen omzetten in CAD-tekeningen. Een moderne techniek om de gehele constructie te kunnen inzien en te herleiden.

Nu de kennis uit de NZH-Beijnes-kokers is geopenbaard, heeft Willem Kentie met zijn team de vaak kwetsbare tekeningen op vakkundige wijze zuurvrij verpakt en voor de toekomst veilig gesteld. Een enorme opgave waarvan wij diep van onder de indruk zijn geraakt.

Maar dat was nog niet genoeg; Willem kreeg de smaak te pakken en wil het gehele Beijnes-archief uit het Spoorwegmuseum verder verwerken en veilig stellen voor de toekomst.....een meer jaren opdracht.

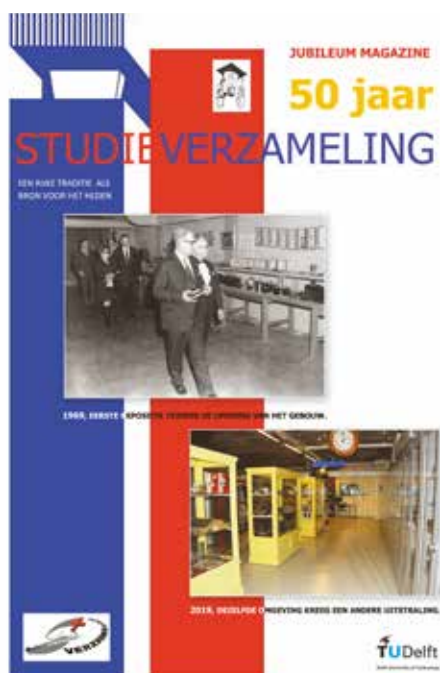
Zo zijn in de novembermaand, ruim vier jaar later, de NZH-gerelateerde tekeningen weer in een verbeterde verpakking officieel overgedragen aan het Spoorwegmuseum.

Een deel van de Beijnes-bouwtekeningen in het depot van het Spoorwegmuseum. Cisca Simons, Georg Groenveld en Henk Scherpenhuijzen, december 2012.

De bouwtekeningen in de verbeterde zuurvrije verpakking.

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Studieverzameling van de TU Delft kon men een speciale tentoonstelling bezoeken en werd een fraai jubileummagazine uitgebracht.

In deze uitgave zijn naast het ontstaan van de Studieverzameling bijzondere gebeurtenissen beschreven en geven foto's een indruk van wat men in de EWI-laagbouwkelder kan aantreffen. Een selectie van verzamelde objecten wordt in het 74 pagina's tellende magazine door enkele vrijwilligers nader beschreven.

In de kelders van de laagbouw zijn verzamelde werken bijeengebracht van vaktechnische objecten die o.a. tijdens colleges werden ingezet. Unieke objecten, herinneringen waarin de elektrotechniek, natuurkunde en werktuigbouw ooit hand in hand gingen, kregen er vanaf 1969 onderdak.

Jubileummagazine.

De toenmalige hoogleraar/beheerder van de faculteit Elektrotechniek en 'bouwheer' prof.dr.ir. R.M.M. Oberman, ook een verzamelaar, gaf anderen die mooie verzamelingen hadden de kans deze uit te bouwen in de kelderruimten. Oberman heeft destijds de weg vrijgemaakt om de elektro-verzameling in zijn huidige vorm te laten ontstaan. *Verzamelen oké, mits het maar elektrisch is*, was zijn credo.

Bovendien mocht men toentertijd bij de werkplaatsen aankloppen voor kleine reparaties.

Er zijn diverse deelverzamelingen ondergebracht, zo ook die van ons genootschap. Tentoonstellingen werden ingericht en er werd gewerkt aan opvallende decorstukken zoals de mock-up van de B 412 en de A 620.

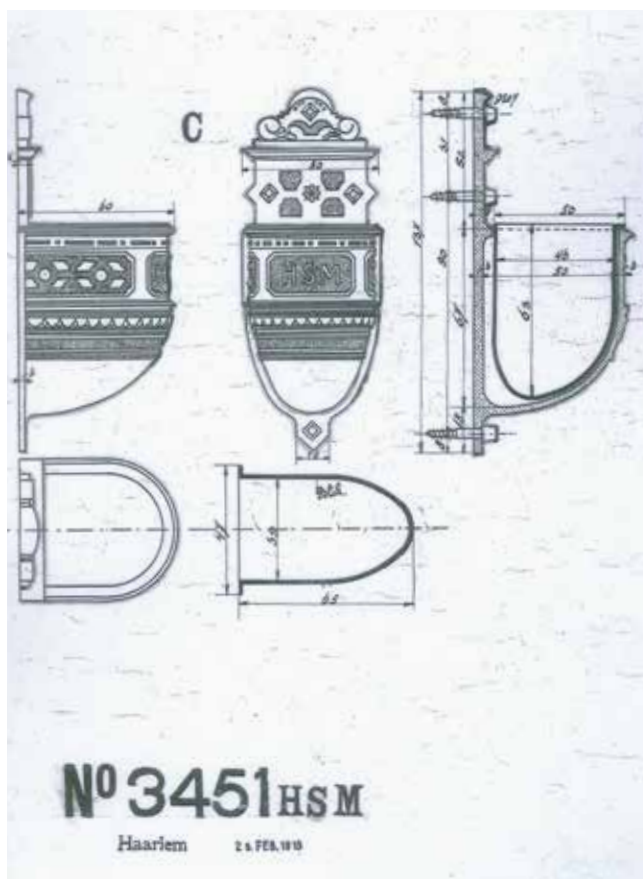

Zoon van prof. Oberman, Maarten Oberman ontving het eerste exemplaar uit handen van decaan prof. dr. John Schmitz.

Vroeg in het bestaan van de faculteit elektrotechniek -eind jaren 60 van de vorige eeuw- aan de Mekelweg, deed men in het Machine-lab beproevingen met trammotoren van de NZH. Deze motoren waren afkomstig van de allereerste gelede tramstellen (1932), waarvan er 10 stuks werden gebouwd door de bekende Koninklijke Fabriek van Rijtuigen en Spoorwagens J.J. Beijnes te Haarlem. In het najaar van 1961 viel in Voorburg definitief het doek voor de NZH van dit eens zo populaire trambedrijf, waarna onze collectie is begonnen.

Verzamelde voorwerpen over de NZH en zijn rechtsvoorgangers werden zorgvuldig in afsluitbare kasten ondergebracht, zoals geëmailleerde interieurborden, asbakjes, lantaarns, conducteursattributen, uniformstukken, schaalmodellen, blauwdrukken, dienstregelingen, personeelsbescheiden, oorkondes, jaarverslagen, affiches, vervoerbewijzen, etc.

Daarmee kon het genootschap in de afgelopen decennia in diverse musea tentoonstellingen inrichten en zo de geschiedenis van het voormalige grootste elektrische trambedrijf van Nederland levendig houden.

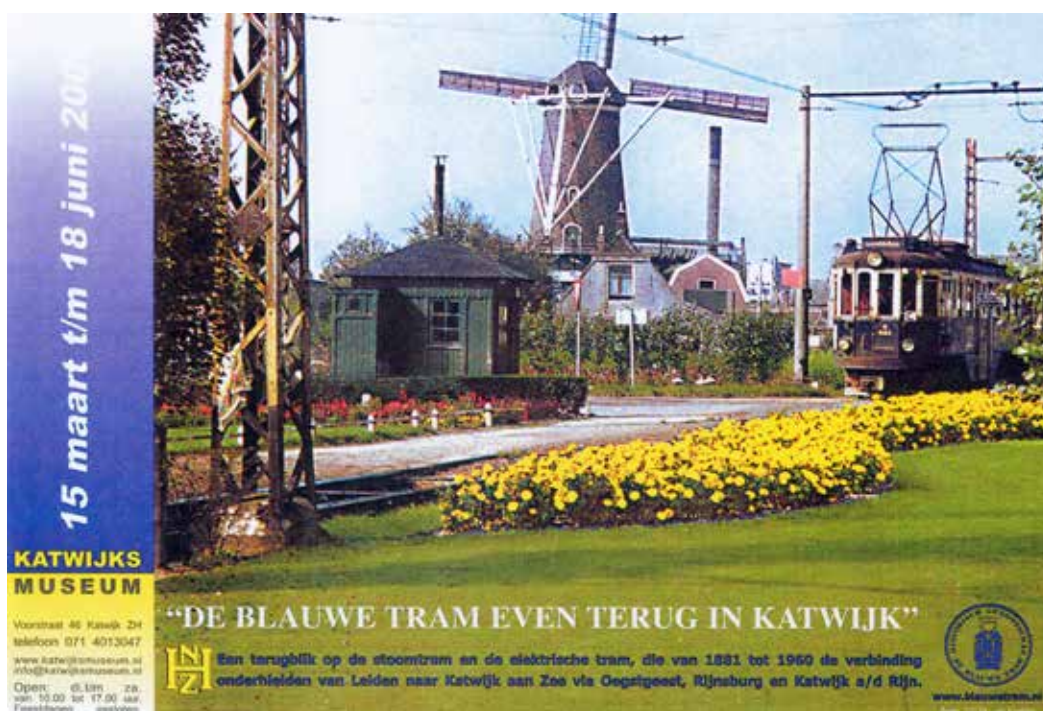

Ontwerptekening asbakje; februari 1919.

Het gerealiseerde product daterend uit de stoomtramtijd.

Voorwerpen die met veel vakmanschap zijn vervaardigd, maar vandaag de dag geen enkele rol meer vervullen in het dagelijks leven, behoren zeker tot de topstukken. Zo ook een kristallen inktpot die op bladzijde 43 nader wordt beschreven.

Affiche van één van de vele tentoonstellingen die in Noord- en Zuid-Holland werden gerealiseerd.

NZH-depot Delft. Stafmedewerkers van het Waterlands Museum De Speeltoren te Monnickendam maken in 2016 een keuze uit het erfgoed voor een tentoonstelling over de Waterlandse Tram die in het najaar van 1956 werd opgeheven.

Ook scholieren tonen interesse voor de verzamelde objecten van de elektrische tram van weleer.

Vanaf 1976 gingen onze leden al aan de slag met restauratiewerkzaamheden, voor de legendarische Boedapester Blauwe Tram B 412 en kon in de avonduren worden gewerkt in de TU-werkplaatsen. In 1985 werd door Georg Groenveld en Han Geijp de Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram opgericht, www.blauwetram.nl. Dit trambedrijf kreeg onze aandacht, nadat het van stoom in 1881 naar elektrisch vanaf 1911 allengs werd omgevormd. Rond de eeuwwisseling in 1999 wist men in de hal, bij het huidige servicepunt, de aandacht weer even te vestigen op de Studieverzameling, waarbij een mock-up van de NZH-Boedapester tram door de muur brak met de slogan:

"ELEKTROTECHNIEK BREEKT DOOR DE EEUWEN HEEN".

In het jubileummagazine hebben wij een opsomming gegeven van onze activiteiten door de jaren heen. Het leek ons goed dit nog eens in dit jaarverslag onder de aandacht te brengen, we hebben dan ook niet stil gezeten zoals te lezen op bladzijde 47.

Wij begonnen al in 1962 met lezingen en tentoonstellingen te verzorgen in Noord- en Zuid-Holland. Hiermee werd de NZH-geschiedenis van het grootste elektrische trambedrijf van Nederland onder de aandacht gebracht. Vanuit de EWI-laagbouw-kelder gingen wij als een "mobiel museum" (reizend circus) naar de plaats waar men ons genootschap had uitgenodigd.

Bovendien kwamen de vrijwilligers van de Studieverzameling in contact met de 'museumwereld' en omgekeerd wist men de Studieverzameling in Delft te vinden.

Nabij het servicepunt (hoofdingang gebouw elektrotechniek) breekt de "Blauwe Tram" door de muur. De dobbelsteen is een ideeënbus.

Topstukken uit onze collectie door Georg Groenveld

Tijdens de voorbereiding in 2005 van een Blauwe Tram-tentoonstelling in het Katwijks Museum kregen wij in het NZH-Personeelsblad van maart 1930 de volgende tekst onder ogen: *NU PRINSES JULIANA KATWIJK VERLATEN HEEFT. Prinses Juliana heeft door tussenkomst van Mr. J.C. baron Baud ten geschenke aangeboden aan den heer P. Hofkes, stationschef aan de Noord-Zuid-Hollandsche Tramweg-maatschappij te Katwijk aan Zee, een geslepen inktkoker met zwaar zilveren monteering wegens diensten aan de Prinses tijdens haar verblijf te Katwijk aan Zee bewezen, meldt de NRC.*

In de jaren twintig van de vorige eeuw volgde prinses Juliana een rechtenstudie aan de Leidse universiteit. De prinses was toen tijdelijk woonachtig aan de boulevard in Katwijk aan Zee en maakte daarbij ook gebruik van de Blauwe Tram. De heer P. Hofkes, haltechef van het tramstation Katwijk aan Zee, was verantwoordelijk voor een ordelijk vervoer met de Blauwe Tram van en naar Leiden.

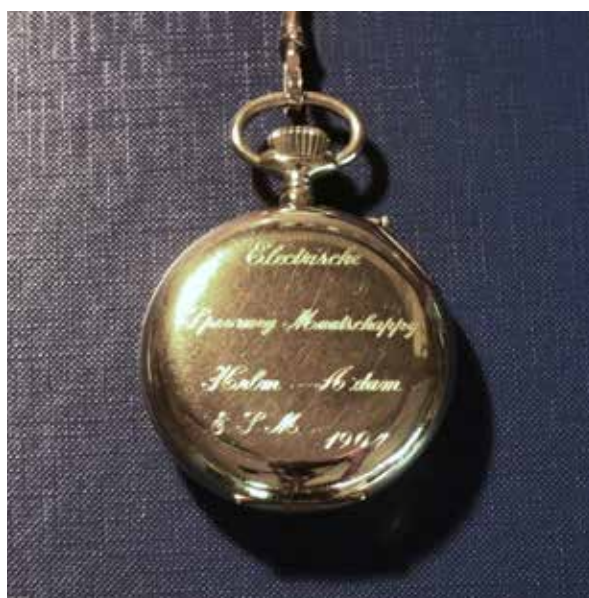
Koninklijk geschenk: een kristallen inktpot uit 1930.

Na beëindiging van de studie overhandigde haar particulier secretaris mr. J.C. baron Baud namens de prinses als dank voor bewezen diensten een kristallen inktpot met massief zilveren dop met daarop een gekroonde hoofdletter "J". Op de zijrand van deze dop was de volgende tekst aangebracht: "Aan P. Hofkes, haltechef Katwijk aan Zee, 18 februari 1930".

Na enig speurwerk konden wij het bijzondere object traceren in Baarn bij de heer Otto Hofkes, een kleinzoon van de haltechef gepensioneerd apotheker en hij was graag bereid het bijzondere object voor de tentoonstelling beschikbaar te stellen. Snel werd een afspraak gemaakt en bij het overhandigen gaf de heer Hofkes aan dat wij het familiestuk mochten houden. Een verrassing waar wij in het geheel niet op hadden gerekend! Als blijk van waardering hebben wij de heer Hofkes uitgenodigd de tentoonstelling in het Katwijks Museum te openen, waarvan hij met veel genoegen gebruik maakte. Na afloop vertrouwde hij ons nog toe het een hele eer te hebben gevonden de openingshandeling te mogen verrichten. Gedurende drie maanden kon de tentoonstelling met de toepasselijke titel "De Blauwe Tram even terug in Katwijk" worden bezocht.

P.A. Hofkes, haltechef Katwijk aan Zee

ESM-zakhorloge Amsterdam – Haarlem 4 oktober 1904.

In de jaren '80 van de vorige eeuw kwamen wij in contact met spoor- en tramliefhebber George Boer uit Amstelveen. Hij bezocht toen een van onze tentoonstellingen in het Voorburgse Museum Swaensteyn en liet met enige trots zijn zakhorloge zien dat hij dagelijks droeg.

Op de achterzijde van het horloge was een inscriptie aangebracht met de tekst: *Electrische Spoorweg Maatschappij Hrlm-A'dam E.S.M. 1904*. Op 4 oktober 1904 vond vanuit Amsterdam de feestelijke openingsrit plaats. Het blijft echter gissen wie destijds een dergelijk uurwerk kreeg.

Het kan ESM-personeel zijn geweest en/of wellicht een van de vele genodigden van de openingsrit. Vooralsnog blijft het een raadsel. Voor onze tentoonstelling in het Zandvoorts Museum in 2007 mochten wij dit bijzondere object tijdelijk in bruikleen ontvangen. Op de openingsavond was de heer Boer ook aanwezig. Op een gegeven moment liep hij naar het podium en liet hij op spontane wijze zijn waardering blijken voor de activiteiten van ons genootschap. Bij leven had de heer Boer al laten vastleggen dat hij dit bijzondere uurwerk aan onze stichting zou nalaten.

Na zijn overlijden op 13 januari 2011 nam zijn dochter contact met ons op en mochten wij dit topstuk in ontvangst komen nemen. De herinnering aan Blauwe Tramvriend George Boer zal bij het tonen van het zakhorloge blijven bestaan.

"De Knijpkat".

Verduisteringszaklantaarn.

Waardevol zijn ook deze kleinere objecten uit de Tweede Wereldoorlog. De Philips knijpkat uit 1940 werd in kamp Vught vervaardigd. Het is een zaklantaarn waarvoor geen batterij of accu nodig is. Door regelmatig de hendel naar binnen te duwen wordt deze handeling omgezet in een draaiende beweging voor een ingebouwde dynamo.

De verduisteringszaklantaarn heeft een platte Wittekat batterij (voor 45 cent te vervangen). De zaklantaarn geeft blauw licht.

Marjolijn van der Jagt van de Stichting PRET opende het evenement en verzocht de deelnemers naar de grote zaal te gaan.

Op uitnodiging van Hollandia Netwerk bezochten wij het festival te Bodengraven, georganiseerd door de Stichting Promotie Recreatie En Toerisme (PRET) en de Stichting Fort Wierickerschansgroep. In het Fort Wierickerschans stond tijdens het Hollandia Netwerk Evenement de vraag centraal "Hoe maak je De Oude Hollandse Waterlinie meer bekend en beleefbaar bij het grote publiek?" In 2022 gedenkt het fort, deel uitmakend van de Hollandse Waterlinie, haar 350^e bestaan.

Ongeveer 20 bedrijven in de recreatieve sector presenteerden zich aan de 160 deelnemers, die werden onthaald met drankjes, hapjes en zelfs glühwein. In een naastgelegen zaal met grote projectieschermen hield de burgemeester Christiaan van der Kamp van Bodegraven een toespraak. Hij ging in op de historie van het Fort en stond stil bij het rampjaar 1672 waar toen in Bodegraven zich een grote ramp voltrok. De Oude Hollandse Waterlinie vormde een barricade voor het Franse leger. Ze moesten rechtsomkeert maken en namen wraak op onschuldige bewoners. Na het bloedvergieten en brandstichtingen liet stadhouder Willem III Fort Wierickerschans bouwen.

Na de toespraak van de burgemeester vertelde voorzitter Peter Kraan van Fort Wierickerschans ons meer over het Fort. In 1995 dreigde het te vervallen tot een bouwval. Dat wilde de heer Kraan niet laten gebeuren en maakte nieuwe plannen. "Voor mij is het Fort een brug van het verleden naar het heden, naar nieuwe mogelijkheden. Koester oud, denk nieuw. Wil je heden en toekomst begrijpen dan moet je het verleden koesteren". Het Fort moet van verdedigingswerk en kruithuis een aanjager worden voor nieuwe economische activiteiten in de recreatieve sfeer. De manschappenverblijven van eind 1600 zullen moderne gastenverblijven moeten worden.

Overzicht van het Fort.

Burgemeester C. van der Kamp. Voorzitter Peter Kraan.

Spectaculair vuurspel.

Groots was de vuurdansers-show op het voorplein waar iedereen de snijdende koude troseerde.

In 2006 werd de Stichting Fort Wierickerchans opgericht. Men ging grondig renoveren en nu staat het fort bekend als het icoon van de Hollandse Waterlinie. Het Fort met zijn wallen en omgeving maakt deel uit van de Ecologische hoofdstructuur van Nederland.

In 2008 tekenden Staatsbosbeheer en Stichting Fort Wierickerschans een erfpachtovereenkomst op voor een periode van 50 jaar. Tijdens een getoonde film viel plotseling het licht uit en in zwart uitgedoste personen met brandende fakkels bestormden de zaal. Iedereen moest naar buiten waar een zogenaamde vuurwagen werd voortgetrokken.

Men speelde de wraak na van het Franse leger en gaf na het doorlopen van het voormalige kruitmagazijn op het plein een prachtige show weg met vuurdansers. Zo kreeg het Fort Wierickerschans zijn glans weer terug en is er hoop voor de toekomst. Tot slot wachtte ons een buffet met oer-Hollandse gerechten. Een mooie afsluiting van het jaar waarvoor wij door Hollandia Netwerken waren uitgenodigd en ook wij weer konden netwerken.

Zoals bij elk Hollandia Netwerk Event werd ook nu een trekking gedaan uit een pot met visitekaartjes van de deelnemers. De gelukkige winnaar van de "PRET-prijs" was dit keer Marianne Visser van Klaarwater (schrijfster/blogger). Zij kreeg een fraai fotoboek uit handen van voorzitter Kraan met als titel "Koester oud denk nieuw" over de restauratie van Fort Wierickerschans.

V.l.n.r. Marjolijn van der Jagt, Marianne Visser van Klaarwater en Peter Kraan, voorzitter Fort Wierickerschans.

Jos van Riet (midden) van het kaaspakhuismuseum Woerden, en Georg Groenveld.

In bovenstaande brief geeft voorzitter Wim Beukenkamp uitleg aan de betrokken stichtingen. Allen die betrokken zijn bij restauratiewerkzaamheden en waarom het bestuur van de Nieuwe Blauwe Tram gekozen heeft voor de locatie Haarlem, zodat men met de bouw van de A 619/620 tweelingtram kan beginnen. Het onderkomen in Pijnacker liet te lang op zich wachten. Op onderstaande foto's geeft de kaart en foto aan waar de nieuwe locatie moet komen in Pijnacker. Zo zullen het Haags Bus Museum en de Tramweg-Stichting eindelijk een definitief onderkomen krijgen waarin men gezamenlijk het erfgoed voor de toekomst kan veiligstellen. Het is de bedoeling dat ook ons genootschap daar zijn museale collectie gaat onderbrengen.

Locatie Pijnacker 5.740 M².

Het nu nog onbebouwde terrein aan de Hankweg.

Overzicht van de activiteiten door de jaren heen.

1962 "De Blauwe Tram, van Stoomtram tot Bus" in Museum 'Swaensteyn' te Voorburg. Geopend door drs. T. Spaan, loco-burgemeester van Voorburg. [Van 17 november tot 8 december.](#)

1981 "Blauwe tram te kijk" in museum Swaensteyn te Voorburg in verband met het 100-jarig bestaan van de NZH. Geopend door ir. D. S. Tuynman, minister van Verkeer en Waterstaat. [Van 9 mei tot 21 juni.](#)

1985 "Herinneringen aan de Blauwe tram" in Museum Swaensteyn te Voorburg. Geopend door drs. H. B. Eenhoorn, burgemeester van Voorburg, met dhr. H.J. Kapteijn, voormalig adjunct-directeur van de NZH. [Van 4 juli t/m 26 augustus.](#)

1988 "Retourtje Voorburg" in Museum Swaensteyn te Voorburg in het kader van 2000 jaar Voorburg. Het thema: Openbaar Vervoer in de regio, van trekschuit, koets tot bus- en treinverkeer. Geopend door ing. J. Wijnants, wethouder Openbare Werken. [Van 15 september t/m 16 oktober.](#)

1991 "Onthulling" van een originele bovenleidingmast in Voorburg als gedenknaald door ing. J. Wijnants, wethouder Openbare Werken. Op de plaats waar de Voorburgse tramremise ruim 100 jaar was gevestigd.

1999 "De Blauwe Tram een 'gouwe' tram" in Museum Swaensteyn te Voorburg. Geopend door jhr. drs. A. L. F. M. Testa, oud-directeur van de NZH en oud-algemeen directeur van het Gemeentevervoerbedrijf Amsterdam. [Van 20 juni t/m 24 oktober.](#)

1999 "Eeuw van de mobiliteit" in Hotel des Indes. Geopend door mr. P. Nouwen oud-directeur van de ANWB. [Van 22 november t/m 28 november.](#)

2005 "De Blauwe Tram even terug in Katwijk" in het Katwijks Museum. Geopend door dhr. O.P. Hofkes, kleinzoon van de toenmalige NZH-haltechef te Katwijk aan Zee, dhr. P. Hofkes. [Van 15 maart tot 18 juni.](#)

2006 "De Blauwe Tram terug in Voorschoten" in het Ambachts- en Baljuwhuis, Voorstraat 12-14 te Voorschoten. Geopend door jhr. drs. A. L. F. M. Testa, oud-directeur van de NZH en oud-algemeen directeur van het Gemeentevervoerbedrijf Amsterdam. [Van 10 februari t/m 2 april.](#)

2006 "100 jaar ETV" in verband met het 20^e lustrum van de Electro-Technische Vereeniging bij de faculteit Elektrotechniek van de TU-Delft. Geopend door prof. ir. L. van der Sluis. [Van 15 januari t/m eind september.](#)

2007 "Retourtje Blauwe Tram" in het Zandvoorts Museum. [Van 1 september t/m 4 november.](#) Geopend door dhr. J. C. de Wilde, auteur van o.a. het boek "Het trambedrijf van de NZH. Tussen Spaarnestad en Residentie".

2008 "100 jaar Hofpleinlijn" en "Blauwe Tramlijn 50 jaar exit" in Museum Swaensteyn te Voorburg. Geopend door dhr. W. J. de Leur, directeur van Siemens Nederland, samen met jhr. drs. A. L. F. M. Testa, oud-directeur van de NZH en oud- algemeen directeur van het Gemeentevervoerbedrijf Amsterdam. [Van 10 mei t/m 14 september.](#)

2008 "100 jaar Hofpleinlijn" in de Studieverzameling van de faculteit Elektrotechniek, Wiskunde en Informatica (EWI) van de TU-Delft. Geopend door prof. ir. L. van der Sluis. [Van 16 september t/m 5 december.](#)

2008 100 jaar Werkplaats Leidschendam. geopend door dhr. R. Turkenburg, productiemanager van het NedTrain Onderhoudsbedrijf Leidschendam. [Op 13 december.](#)

2009 "Naar de Bollen" in Panorama Tulipland te Voorhout. Geen officiële opening. [Van 17 maart t/m 30 augustus.](#)

2009 "De Blauwe Tram, halte Voorschoten" in het Historisch Museum Voorschoten. Geopend door dhr. G. J. Groenveld, voorzitter van de Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram. [Van 22 april t/m 12 juli.](#)

2009 "Het Boemeltje van Purmerend zestig jaar van de Kaart" in de Bibliotheek Waterland te Purmerend. Geopend door dhr. G. Titsing, auteur van het boek "De Waterlandse tram". [Van 1 augustus t/m 12 september.](#)

2009 "Stadsbakens" Gecombineerde expositie over de eerste van vier Stadsbakens in de gemeente Leidschendam-Voorburg in het Stadsmuseum Leidschendam-Voorburg. Geopend door mr. A. van Baalen, wethouder Kunst en Cultuur, gemeente Leidschendam-Voorburg. [Van 30 september t/m 20 december.](#)

2010 "Jubileum 25 jaar HGDBT" Expositie, lezing, film en tramrit in Voorburg. Bij die gelegenheid ontving voorzitter Georg Groenveld een koninklijke onderscheiding uit handen van burgemeester Ewald van Vliet van de gemeente Lansingerland en werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. [27 november.](#)

2011 "Retourtje leiden" Uitgebreide tentoonstelling in het Haags Openbaar Vervoer Museum, in samenwerking met het Haags Tram Museum, de Tramweg-Stichting en de Nederlandse Vereniging van Belangstellenden in het Spoor en tramweg-wezen (NVBS). De officiële opening werd verricht door de commissaris van de koning in Zuid-Holland Jan Fransen.

2012 "12 tentoonstellingen" in vestigingen van ProBiblio, de overkoepelende organisatie van bibliotheken in Zuid-Holland. [Periode van 29 maart tot 7 november.](#) In Leiden, Voorschoten, Den Haag, Lisse, Voorhout, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Warmond, Noordwijk, Voorburg, Katwijk en Leidschendam.

2012 "Expositie Spoorpetten" in Amersfoort bij de NVBS-Centraal. [Van 3 september t/m 14 januari 2013.](#)

2014 "Expositie over het trambedrijf van de NZH" in MiniWorld te Rotterdam. [Van 30 april t/m 20 augustus.](#)

2014 "NZH in Oegstgeest" Expositie in de Pauluskerk te Oegstgeest. [Van 12 t/m 13 september.](#)

2015 "MEMORY LANE" in samenwerking met de plaatselijke Oranjevereniging en de Tramweg-Stichting kwam de Blauwe Tram opnieuw op het oude tracé door de Rijnstraat in Katwijk a/d Rijn te rijden op [24 augustus](#) verrichtte de commissaris van de koning Jaap Smit in gezelschap van burgemeester Jos Wienen de feestelijke opening. In de "Open Hof" werd een tentoon-stelling ingericht. [Van 24 t/m 30 augustus.](#)

2015 "Jubileum 30 jaar HGDBT" Expositie, lezing, film en tramrit in Voorburg. Bij die gelegenheid ontving vice-voorzitter Han Geijp een koninklijke onderscheiding uit handen van burgemeester F. Ravestein van de gemeente Pijnacker/Nootdorp en werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. [28 november.](#)

2016 "Expositie" i.v.m. het 20-jarig bestaan van het trambedrijf in het Nederlands Openlucht Museum te Arnhem. [Van half juni t/m eind augustus.](#)

2016 "De Tram is Terug" in het Waterlands Museum "De Speeltoren" te Monnickendam. [Van 12 november t/m 2 april 2017.](#)

2017 "Vaderdag Weekend" presentatie in de tramremise in het Openlucht Museum te Arnhem.

2018 "NOORD SPOORT" Tentoonstelling in Museum Amsterdam Noord. Aanleiding was de opening van de Noord-Zuidlijn, de metrolijn 52. [Van 6 april t/m 14 oktober.](#)

De oorlogsjaren

Het Voorburgse remisecomplex in de jaren '40, nog geheel onbestraat.

Vanuit Haarlem kwam op 16 juli 1941 bovenstaande **dienstorder A no. 32**. Het geeft de duidelijk de drukkende sfeer weer uit die donkere oorlogsjaren.

Aan het personeel.

Tot ons leedwezen hebben wij moeten vaststellen, dat nog steeds leden van het personeel zich laten verleiden een houding t.a.v. de leden van de Duitse Weermacht (daaronder begrepen, zij die geacht worden daartoe te behoren), aan te nemen, welke niet alleen afbreuk doet aan den goeden naam van onze Maatschappij, maar ook voor de bedrijfsleiding en voor het personeel zelve grote moeilijkheden zal kunnen veroorzaken. Zo is nu weer gebleken, dat een tramtrein van den lokaaldienst Voorburg-Scheveningen, in strijd met de voorschriften was doorgereden, terwijl Duitse militairen aan de halte stonden, die het stopteken gaven.

Zeer begrijpelijk hebben de Duitse autoriteiten hun ernstig misnoegen daarover te kennen gegeven en geëist, dat maatregelen worden getroffen om herhaling van dergelijke feiten te voorkomen.

Deze autoriteiten hebben er voor ditmaal nog genoeg mede genomen, dat het personeel van genoemde tramtrein disciplinair zal worden gestraft. In den vervolge moet er echter ernstig rekening mede worden gehouden, dat bij herhaling van enig onbehoorlijk optreden de Duitse autoriteiten bevel zullen geven de(n) schuldige(n) uit den dienst der Maatschappij oneervol te ontslaan, met alle gevolgen van dien, vooral voor de betrokken gezinnen.

Niet het minst dus in Uw eigen belang doen wij een beroep op Uw aller medewerking om U in woord, gebaar of daad te onthouden van welke handeling dan ook, waardoor leden van Duitse Weermacht zich terecht beledigd kunnen gevoelen.

Voorts wordt bepaald dat, indien leden van de Duitse Weermacht in uniform gekleed, zich aan een halte bevinden, zodat kan worden aangenomen, dat zij wensen in te stappen- zelfs al geven zij geen stopteken- door iederen tramtrein moet worden gestopt, ook al zou volgens de bestaande dienstregeling en/of voorschriften kunnen of moeten worden doorgereden

Tenslotte wordt het toezichtheggend personeel nadrukkelijk verzocht, op de juiste naleving van dezen Dienstorder nauwkeurig toe te zien en eventuele overtredingen onmiddellijk te melden. De Directie, J. Roell.

Esthetisch adviseur Johan Bernhard Kamp, (1884-1953), in dienst van de NZH, maakte in die tijd een opmerkelijk affiche met gewaagde tekst.

N.Z.H.T.M. n.v.

Beperking Dienstregeling.

Ingaande 5 September 1944 vertrekken de laatste tramtreinen tot nadere aankondiging op de hierna vermelde tijden:

	WERK. DAGEN	ZON. DAGEN		WERK. DAGEN	ZON. DAGEN
den Haag-Voorburg (viad.)	19.30	19.30	Haarlem(Haarlem(N.)	19.20	—
Voorburg (viad.)-den Haag	19.00	19.00	Haarlem(N.)-Haarlem	18.52	—
den Haag-Leiden	19.05	18.00	Zandvoort-Amsterdam	18.05	17.45
Leiden-Noordwijk	18.48	18.30	Zandvoort-Haarlem	18.40	18.45
Leiden-Katwijk	18.52	19.00		18.45	—
Noordwijk-Leiden	19.30	19.15	Aardenhout-Haarlem	19.25	19.25
Katwijk-Leiden	19.35	19.35	Haarlem-Amsterdam	18.25	18.25
Leiden-den Haag	19.02	19.00	Amsterdam-Zandvoort	18.35	18.35
Leiden-Voorburg	18.25	19.25	Amsterdam-Aardenhout	18.55	18.55
H. Rijndijk-Oegstgeest	19.35	—	Haarlem-Aardenhout	19.15	19.15
19.35, 19.42, 19.48, 19.54	—	—	Haarlem-Zandvoort	19.14	19.14
Oegstgeest-H. Rijndijk	19.35	—	Amsterdam-Station	19.10	—
19.35, 19.38, 19.44, 19.50, 19.56	—	—	Station-Amsterdam	19.50	—
Leiden-Haarlem	18.32	18.32	Amsterdam-Purmerend	18.50	18.50
Haarlem-Leiden	18.32	18.32	Purmerend-Amsterdam	18.25	18.25
			Amsterdam-Volendam	18.50	18.50
			Volendam-Amsterdam	18.40	18.40

- met route Rijnburgervoorburg te Leiden.
- met Station Leiden.
- met route Leiden-Zandvoort.

De Directie.

K. 102

Remise Voorburg, afgesloten als gevolg van de staking, 27 september 1944.

Foto: J.A. Bonthuis.

Vijf en zeventig jaar terug in de tijd

Op zondagavond 17 september van het oorlogsjaar 1944 verordonneerde de regering in ballingschap in Londen aan het NS-personeel het werk neer te leggen onder de codenaam **"De Kinderen van Versteeg moeten allen onder de Wol"** om zo de Duitse oorlogsmachine te stoppen.

Met ingang van zaterdag 23 september verklaarde het NZH-personeel van de groepen Leiden en Voorburg zich solidair met de collega's van de Nederlandse Spoorwegen en bleef het materieel in de remise.

Dit gebeurde al drie dagen tevoren bij de Waterlandse Tram, toen op last van de ondergrondse verzetsbeweging de lijnen van Amsterdam/Noord naar Purmerend en Volendam werden stilgelegd. Tenslotte zou op maandag 9 oktober 1944 het rijdend personeel van de groep Haarlem gaan staken, mede als gevolg van gebrek aan elektriciteit. Veel personeel, met name wagenvoerders en conducteurs, werden ingezet bij de centrale voedselverstreking.

Na circa acht maanden toen inmiddels de stroomvoorziening was hersteld kon vanaf 25 juni 1945 de tramdienst baanvaksgewijs worden heropend, zij het met uitzondering van Den Haag naar Scheveningen, dat op last van de bezetter moest worden opgebroken in verband met de verdedigingswerken rond Scheveningen.

Scheveningen Light Festival

14 december

Dit jaar stonden de NZH A 106 en HTM 58 op 14 december feestelijk versierd aan het eindpunt van lijn 11 te Scheveningen Haven. Het was koud en winderig zodat de deelnemers maar wat blij waren dat ze even konden bijkomen in één van de verwarmde trams. De twee trams maakten deel uit van het Scheveningen Light Festival.

"Lichtjesdame" samen met trambestuurder Ruud Smits.

Buitenlijn HTM-motorwagen 58 te Scheveningen Haven.

Light Festivaldeelnemertjes konden even opwarmen in de A 106.

Kerstrit

21 december

Die dag waren de NZH A 106 en HTM 58 onderweg voor onze publiekskerstrit, die werd onderbroken door een stop met oliebolletjes, glühwein en warme chocolademelk in depot Scheveningen dat opgeleurd was met fraaie kerstverlichting.

De ritten waren een groot succes en geheel uitverkocht. Na afloop ging iedereen voldaan huiswaarts.

Den Haag Centraal Station.

De oliebolletjes vonden gretig aftrek. Foto's: Caroline Naber.

UITBREIDING MUSEALE COLLECTIE door Georg Groenveld

In het eerste halfjaar werd interessante documentatie ontvangen, waaronder een dossier van de Electrotechnische Industrie Smit Slikkerveer uit de jaren 1931-1933 met 26 zgn. supplement-bonnen over de levering van 40 elektromotoren voor de tramstellen type A 600.

Bij de verworven objecten een schaalmodel 1:25(!) van NZH-tramstel A 516 + B 510, compleet met rails+ bovenleiding en een richtingfilm(binnen)kast van een tramstel A 600. Voor dit model werd een plexiglas beschermkap aangeschaft.

Schaalmodel NZH-tramstel A 516 + B 510, samen met rails en bovenleiding en afkomstig uit de nalatenschap van de Voorburgse modelbouwer Henk Vis. We hebben er een plexiglas kap op maat laten maken, enerzijds ter bescherming en tevens ter voorkoming van stofvorming.

Attributen:

Messing schaalmodellen 1:25 van NZH-tramstel **A 516 + B 510** en bijbehorend tableau met rails en bovenleiding, vervaardigd door Henk Vis, Voorburg, (*permanent bruikleen van familie Vis*). 2 metalen ronde opsteekborden, respectievelijk groen/wit en rood/wit) van de Budapester motorrijtuigen **A 404** en **A 508**, 2 aluminium maximum snelheidsborden **45 km** en **N**, rijkruik, rijrichtingkruik, krukje richtingaanwijzers, drukmeter 0-6 van Budapester motorrijtuig **H 303**, 4 bronzen borden schakelkast: **Brown Boveri**, **Vooruit** (2x) en **Achteruit**, messing bord **J.J. Beijnes, Koninklijke Fabriek van rijtuigen en spoorwagens Haarlem**, emaille bord **Fabriek van Spoorwegmaterieel Allan Rotterdam**, houten remisebord **Buiten dienst niet verrijden**, stalen houder met emaille omkeerborden: **Rookten** (rood/wit)/**Niet Rookten** (zwart/wit).

9 emaille interieurborden:

Niet spreken met bestuurder, **Noodrem op middenbalcon**, **Niets buitensteken**, **Uitgang vrijlaten**, **Verboden te roken**, **Op- of afspringen gedurende de rit is verboden**, **Deur niet tegen leunen**, **Openen en sluiten van de ramen mag uitsluitend door het personeel geschieden**, **Stopsignaal voor eerstk. halte 1x drukken**; 11 emaille bestemmingsbordjes: **Tram**, **Haarlem**, **Noordwijk**, **Katwijk**, **Oegstgeest**, **Rijndijk**, **Leidschendam**, **Den Haag**, **Rood**, **Stopt Niet** en **Geen Dienst**, metalen bordje **Vijzels**, metalen petembleem **NZH**, (*André van der Ploeg*).

2 aluminium maximum snelheidsborden: **20 km** en **N**, (*Wim Beukenkamp*).

Richtingfilm(binnen)kast A 600, rijkruik, 4 onderdelen schakelkastscherm, mechaniek+krukje van richtingaanwijzers, messing deursluiting met 2 handgrepen, rijtuig sleutel, (*Peter Hoope*).

4 rijtuignummerbordjes (klein type): **A 313**, **A 317**, **A 318** en **A 319**, (*Henk Scholte*).

De verzameling Blauwe Tramattributen, geschonken door André van der Ploeg.

Metalen rond opsteekbord (rood/wit) van Budapestse motorrijtuig **A 401**, messing luchtfluit van Budapestse motorrijtuig **A 404**, richtingfilm van A 600, 3 uniformpetten haltechef, pet onderhoudsmonteur, pet rijdend personeel, 332 uniformknopen, petembleem **NZH**, stoffen mouwembleem met groen logo **NZH**, 2 stoffen mouwemblemen: **25** met lauwerkrans, aluminium fabrieksmodel automatische koppeling, stalen houder met emaille omkeerborden: **Rookken** (rood/wit) **Niet Rookken** (wit/zwart), 2 verschillende aluminium kantelbare asbakken met logo **NZH**; 93 emaille interieurborden: **Levensverzekering Maatschappij RVS Rotterdam**, **Op- of afspringen gedurende de rit is verboden**, **Op het voorbalcon deze plaats niet bezetten** (3x), **Noodrem op balcon**, **Noodrem op middenbalcon**, **Geen uitgang**, **Niets buitensteken** (blauw), **Niets buitensteken** (zwart, 2x), **Voor/achter balcon 10/11 staanplaatsen**, **Voor/achter balkon 2/7-7 plaatsen**, **6 staanplaatsen** (2x), **5 plaatsen**, **10 plaatsen** (2x), **14 plaatsen** (2x), **28 plaatsen** (2x), **Stopsignaal 1x drukken** (2x), **Stopsignaal voor eerstkomende halte 1x drukken** (2x), **In geval van nood handgreep naar beneden trekken**, **Trekken**, **Dicht**; en **Open/Dicht** (64x); 63 emaille bestemmingsbordjes: **Heemstede**, **Oegstgeest** (6x), **Veur** (7x), **Geen dienst** (12x), **Stopt niet** (15x), **Rood** (18x), **Tram** (4x); 37 messing bordjes **Geen voeten op zitting**, 5 metalen bordjes **Stophout**, petemblemen (31x), petemblemen met alleen rechtervleugel (34x), kraagemblemen met alleen linkervleugel (34x) en kraagemblemen met rechtervleugel (48x). **N.B.** Het grote aantal bordjes, uniformknopen, pet- en kraagemblemen is nog afkomstig uit de nalatenschap van NZH-medewerker Gerard de Swart, Heemstede, (*Tramweg-Stichting*). Schijnwerper met messing fabrieksplaat 'Golden Glow, Philadelphia, USA', inclusief stekker, ruitenwisser van Budapestse materieel, (*J.L.M. van der Voet*). Rijkruk, rijrichtingkruk met messing onderplaat ('Vooruit'/'Halt'/'Achteruit') en bronzen stuitnok schakelkast van stadsmotorwagen **A 314**.

Emaille bordje van Budapester materieel: **STOP signaal voor eerstk. halte 1x drukken.**
Stopknop voor eerstkomende halte in ronde rood/witte metalen behuizing.
Metalen lamprand met rood kunststof 'glas' van sluitlicht Werkspoor rijtuig type B 516-521.
Uniformpet **NZH** met goudkleurige stormband van schipper.

Documentatie:

'Gids voor Amsterdammers bij het bepalen van daguitstapjes en avondtochtjes' met daarin opgenomen de NZHTM-dienstregeling Haarlem-Alkmaar v.v. en de TNHTM-dienstregeling Amsterdam-Edam v.v. Op de achterzijde advertentie van Magazijn "De Bijenkorf" met E.S.M.-rijtuig serie 65-70 Amsterdam-Haarlem-Zandvoort met reclame voor retourbiljetten, 1912.

Dossier van Electrotechnische Industrie Smit Slikkerveer uit de jaren 1931-1933 met onder meer 26 zgn. supplementbonnen over de levering van 40 elektromotoren voor de tramstellen type A 600. Planning van de levering: 8 stuks op 15 maart 1932, 16 op 1 april 1932 en 16 op 15 april 1932. Het betrof tractiemotoren van 550 volt gelijkstroom en 110 ampère met een netto gewicht van 1150 kg en zelfventilerend, waarvan de tandwielen werden geleverd door Skoda te Pilsen (CSD); alles volgens offertes van 31 mei 1931 en van 10 oktober 1931.

Pakbon voor de fa. J.J. Beijnes te Haarlem, gedateerd 9 september 1932, behorend bij de verzending van 4 gelijkstroom tractiemotoren met tandradkasten en stelringen.

Ingelijste legpuzzel 25x45 cm in kleur met afbeelding van het fabriekscomplex met tekst: 'N.V. Voorheen Willem Smit & Co. Electrotechnische Industrie. Elektrische Verlichting en Krachtoverbrenging. Elektrische Trams – Rijtuigen – Schroefbooten. 750 Paardenkracht aan Electromotoren in Nederland geleverd'. Afbeelding is voorzien van een messing fabrieksplaat **Smit Slikkerveer**, (*Kees Tijm*).

10 foto's, o.a. 2 fabrieksfoto's van de firma J.J. Beijnes te Haarlem: een HSM-rijtuig (1884) en NZH-stadswagen C 18 (1913), 2 originele sepiakleurige foto's (13x18 cm) van het spectaculaire ongeval met ENET-motorrijtuig 33, dat op 2 juni 1902 na een ontsparing op de Wilsonsbrug te Haarlem in het water van de Raamsingel terecht kwam; reclamekaart (1900) van Staalbad Haarlem en Brongebouw in de Haarlemmerhout met op de keerzijde een stadsplattegrond met in rood de paardentramlijn van Station naar Den Hout; plattegrond in omslag uit 1930 van Haarlem, Bloemendaal en Heemstede in kleur met de tramlijnen; folder 'Bezoekt de bloemenvelden per Bloemen Expres, (1933) en reclamekaart 'Leiden-Haarlem, meest moderne tramrijtuigen', (1935); 52 tijdschriftknipsels en 22 vervoerbewijzen, o.a. 4 stuks van de Noord-Zuidhollandsche Stoomtramweg-Maatschappij Haarlem-Leiden, 2 van de Haarlemsche Tramway Maatschappij, 1 van de Bloemendaalsche Tram-Omnibus-Maatschappij en 1 van de N.V. Haarlemsche Brockway-Bus Maatschappij, (*Nick Chapel*).

Bewijs van aandeel no. 6527, groot tweehonderdvijftig gulden aan toonder van de N.V. Electriscbe Spoorweg Maatschappij. Amsterdam, 1 augustus 1904.

Maandabonnement E.S.M. / E.N.E.T. traject Amsterdam-Haarlem en Ceintuurbaan, mei 1918.
Maandabonnement NZH van P.J. van Welie, Katwijk aan Zee, oktober 1958.

Stamkaart NZHVM van A.M. Kortekaas, Lisse, traject Lisse/Vierkant – Haarlem/Station.
Ingelijste oorkonde 'Ter herinnering aan Uw Zilveren Ambtsjubileum', mei 1946.
Oorkonde 25-jarig jubileum van wagenvoerder H.G.J. van Emmerik, 12 april 1952, (*Tom Joustra*).

Schriftelijke vergunning voor de heer L.J.P. Albers te Amsterdam-C, gedateerd 24 juni 1956 en ondertekend door NZHVM-directeur J.J. Jurrissen: "... voor het opnemen van een film van onze trambaan Zandvoort-Amsterdam. Tijdens het opnemen hebt u onder toezicht van een controleur vrij vervoer", (*Luud Albers*).

Aanwinst die op 13 mei aan Georg Groenveld werd aangeboden bij zijn allerlaatste diapresentatie bij NVBS, afdeling Den Haag.

Diversen:

140 foto's, waaronder 1 persfoto.

Legpuzzel, 35x40 cm, met drie verschillende tramtypen: "Métallurgique", "Beignes" en "Budapester" aan de remise Leidsevaart te Haarlem; augustus 1957, foto L.J.P. Albers.

9 personeelfoto's groep Voorburg en ansichtkaart tramviaduct Heemstede, *(Ton van Zijl)*.

Tegel t.g.v. laatste rit lokaaldienst Amsterdam-Sloterdijk op 5 oktober 1954, *(Tom Joustra)*.

Ingelijste metalen afbeelding A 600-stel + bijwagen, Parkweg, Voorburg, *(Jos Beerman)*.

7 ingelijste foto's: Budapester 3-wagentram Parkweg/Rembrandtlaan, Voorburg, 3-delige forensentram Koekamp, Den Haag, (1960), Budapester 3-wagentram Aerdenhout, tramstel A 620/619 Damlaan, Leidschendam, tramstel A 609/610 Parkweg, Voorburg en op baanvak Voorschoten-Leidschemdam, 3-delig tramstel Parkweg, Voorburg en 4 posters, *(Jan Krom)*.

Uit de nalatenschap van Henk Vis, Voorburg: 5 Blauwe Tramboeken, 2 ingelijste kleuren-foto's, 10 foto's en een bronzen gedenkpenning 100 jaar NZH 1881-1981, *(Familie Vis)*.

Fles champagne, etiket 'De Blauwe Tram' van Genootschap Oud Zandvoort *(Luud Albers)*.

Uit de nalatenschap van Jos Jekel, Woubrugge: 80 foto's, waarvan 7 stuks groot formaat, een stereofoto, 63 tijdschriftknipsels, losbladige NZHTM-dienstregeling Scheveningen-Den Haag-Leiden-Katwijk/Noordwijk ingaande 17 april 1924 en een officiële kennisgeving van de opheffing van NZH-baanvak Scheveningen-Den Haag per 1 september 1957, *(Karel Hoorn)*.

Zwart/wit kleinbeeld negatieven uit 1958 van onder meer Katwijk aan Zee, van de werkplaats Rijnsburg en van de remise Rijnsburgerweg, Leiden, *(Henk de Jager)*.

N.B. Attributen en documentatie, waarbij de naam ontbreekt, betekent dat de schenker anoniem wil blijven of dat deze aanwinsten tegen betaling zijn verkregen.

OPROEP

Elk jaar wordt onze museale collectie uitgebreid met schenkingen en overnames. Het geeft ons telkens weer een extra stimulans door te gaan met het verwerven en veilig stellen van erfgoed van het trambedrijf van de NZH.

Wij stellen het zeer op prijs wanneer u ons werk wilt steunen door begunstiger te worden van onze stichting en een bedrag van tenminste € 15,= over te maken op rekening:

NL13 INGB 0000 412 327

ten name van Stichting Historisch Genootschap
De Blauwe Tram, onder vermelding van donatie.

(een hoger bedrag wordt bijzonder op prijs gesteld!).

Met uw bijdrage, die trouwens voor 125% aftrekbaar is voor de aangifte inkomstenbelasting, kan de collectie worden uitgebreid en noodzakelijke onkosten bestreden. De Belastingdienst heeft onze stichting sinds 2012 aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling met culturele status.

Oproep in het maandblad Rail Magazine.

Schenken en nalaten

Wanneer u onze stichting een warm hart toedraagt, kunt u ook op persoonlijke titel een bedrag schenken of nalaten. De Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram is door de Belastingdienst erkend als een *Culturele Algemeen Nut Beogende Instelling*, een zogenaamde culturele ANBI. In dit verband mogen wij u verwijzen naar de linker kolom op onze website www.blauwetram.nl onder ANBI.

Als donateur ontvangt u in het eerste kwartaal van het nieuwe jaar ons jaarverslag met een overzicht van de activiteiten en de verworven aanwinsten. Ook kunnen wij onze donateurs een rondleiding aanbieden in ons NZH-depot te Delft. Hiervoor kunt u een afspraak maken via ons emailadres: blauwetram@hgjgroenveld.demon.nl

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Vraag & aanbod

De rubriek Vraag & Aanbod is door iedere lezer van Rail Magazine gratis te benutten. Indien u iets hebt aan te bieden of u zoekt iets dan kunt u dat kenbaar maken in de voor u gereserveerde ruimte. De enige beperking is dat het kort en bondig en strikt persoonlijk moet zijn. Commercieel getinte aanvragen worden zonder nadere uitleg geweigerd. Uw opgave gelieve u te zenden aan Egbert van Werkhoven, Postbus 153, 5201 AD 's-Hertogenbosch; e-mail: evwerkhoven@railmagazine.nl.

Gevraagd:

De Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram (www.blauwetram.nl) is voor haar museale collectie nog steeds op zoek naar alle mogelijke documentatie en voorwerpen, die betrekking hebben op het trambedrijf van de NZH, de Noord-Zuid-Hollandse Tramweg Maatschappij. Onze organisatie verzorgt al meer dan 30 jaar exposities in musea en bibliotheken waar het verworven erfgoed aan de belangstellende bezoeker wordt getoond. Reacties worden met belangstelling ingewacht op telefoonnummer 010-5215215. Correspondentieadres: Rubenslaan 49, 2661 RV Bergschenhoek.

NZH-werkplaats Rijsburg. Tweelingtram A 614/613 en de stadstram motorwagen A 327.

Foto: J.C.Th van Engelen.

NZH-tramstel A 327 + B 303 weer regelmatig te zien op het Haagse tramnet. Scheveningen, Harstenhoekweg. *Foto: J.A. Geijp.*

WIJ WENSEN U NOG EEN VOORSPOEDIG NIEUWJAAR!